ابوبكر حازم

اداری — اجتماعی

سانحات

منفعتی ، بیکره اناث مکتبنه عائددر

بیروت ولایتی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر
سنه ۱۳۳۱

ابوبكر حازم

اداری — اجتماعی

سانحات

منفعتی ، بیکده اناث مکتبنه عائددر

بیروت ولایتی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر
سنه ۱۳۳۱

افادۀ مخصوصه

بش آلتی آی اول (اداری — اجتماعی بر مصاحبه) عنوانیله (تصویر افکار) ه درج اولنان مفصل بر مقاله م ناصیلسه بر برینی تعقیب ایتمه ین نسخه لرله متفرقاً انتشار ایتدیکی ایچون منتظماً اوقویامایان بر چوق قارئین کرام بونك بر رساله شکلنده طبع ایتدیرلمسنی مکاتیب مخصوصه ایله وشفاهاً التماس وآرزو ایتدیلر .

جاذبۀ اثردن زیاده اهمیت موضوعه مجلوب اولدقلرنده شبهه اولمایان بو ذوات محترمه نك شو آرزولری مع الممنونیه ترویج ایدیله جك بر امل وعلی الخصوص محرر عاجز ایچون ده موجب مفخرت بر اثر تلطیف وتشویق اولدیغندن تورکجه وعربجه اولارق آیری، آیری ایکی رساله شکلنده طبع ونشرینه جرأت ایتدم .

توركـ ارباب قلمی « La causerie » كلمهٔ فرانسویه سنی «مصاحبه» ایله ترجمه ایتدكلری حالده نسخهٔ عربیه نك مترجملری بیروتك متحیزان ارباب قلمندن مصطفی حكمت وشیخ محی الدین الخیاط افندیلر مصاحبه یی قبول ایتمیه رك (سانحه) یاخود (سانحات) اولسون دیدیلر .

بر كره قوسی باریسنه ویردكدن ، بر ایشی اهلنه تودیع ایتدكدن صوكره نه یاپدیغنه ، نه یاپاجغنه قاریشمق موافق اولامایه جغندن لسان عربك اهل ذی كمالی اولان بو ایكی ذاتك نسخهٔ عربیه ایچون موافق بولدقلری « سانحات » نامنی توركجه نسخه ایچون ده قبول ایدركـ هر ایكیسنی — بر توركی ، بر عربی « عثمانلی » عنوان مشتركیله تلقیب وتوحید ایتمك قیلندن اولارق — تبركاً (سانحات) دیه تسمیه ایتدم .

اصلاحاته دائر بعض ملاحظاتی حاوی كچن سنه بیروتدن باب عالی یه تقدیم و « سانحات » ك برفقره سنده بحث ایتدیكم لایحه ایله بیروته برنجی وایكنجی دفعهٔ

مأموريتمده ايراد ايديلوب موضوع ومقصده موافق بعض افاداتی حاوی اولان ايکی نطقك بو مقاله يه تذييلی موافق اولاجغی يولنده بعض احبا طرفلرندن واقع اولان اخطاری ده رد ايچون بر سبب بولامادم .

اخطار آخر له واقع اولان شو علاوات، اولاد وطنی بر آز دها ايقاظ ايله وطنه خدمت ايده بيلمك هوسندن باشقه بر مقصده البته حمل اولنه ماز .

چونکه بو علاواتدن مقصد ، « بن اصلاحاتی بر حالده ، بر زمانده دکل ، يعنی معزول ايکن ده ، منصوب ايکن ده دوشونمش ويالکز برلسان ايله دکل رسمی ، غير رسمی ايکی لسان ايله توصيه وطلب ايتمش ايدم » ديه بر تفخر طفلانه ده بولنمق اولمايوب آنجق بو لايحه ونطقلرك مقاله ده کی ملاحظاتی مؤيد برر وثيقهٔ رسميه خدمتنی ايفا ايتمه لريدر .

کرك سانحات ، کرك لايحه ايله نطقلر ، مطالعه‌سی هر کس ايچون مفيد ومقتضی بر شی دکلدر ، فقط وطن

عثمانینك سفالت وسعادتندن حصه دار اولان هرکس
ایچون بیلنمه سی الزم شیلری وآچیق تعبیر ایله وطنك
بر چوق امراض مزمنه ومهلکه سنی وبونلر ایچون آز
چوق مجرب ، مؤثر مداوات شافیه‌یی محتویدر .

بذاته چوق دوشونلمش ، لزومی قدر دقتله یازلمش
برر اثر اولمایان سانحات ولایحات وعلی الخصوص نطقلر
ناپخته وبسیط افکار وملاحظاتدن متشکل اولمقله برابر
ابناء وطنی درین ، درین دوشوندره جك موضوعات
مهمه‌یی جامعدر . بونلری عثمانلی قارئین کرامنه تقدیم
وتوصیه ده بکا الك زیاده جرأت بخش اولان سائق
بو رساله نك حاصلاتی مملکتمزك الك زیاده محتاج اولدیغی
مؤسساتدن اولان بر اناث مکتبنه عائد اولماسیدر .

بیروت ۲۶ مایس ۱۳۲۹

ابوبکر حازم

اداری — اجتماعی

سانحات

— مأمورلر — اهالی — قحط رجال واسبابی — اصلاحات — مرکزیت، عدم مرکزیت وتوسیع مأذونیت — اصلاحات واصلاحات پروغرامنك مواد اساسیه‌سندن بعضلری —

١

لایق اولدیغی قدر دقتله تدقیق وتتبع ایتمه‌دیکمز، ایده‌مدیکمز مسائل مهمهٔ اجتماعیه واداریه‌مزدن بری، حتی برنجیسی مأمورلر مسئله‌سیدر.

بزمکی کبی اکثریت عظیمهٔ اهالیسی کندی کندیلرینه برشی یاپه‌بیله‌جك سرمایهٔ علمی ومالیدن محروم اولان مملکتلرك اسباب عمران وسلامتنی استحضار وتأمین ایده‌جك یکانه قوهٔ متعضوه وصی، ولی، مرشد خلاصه هرشی حکومت اولدیغندن

مملكت ایچون هر خیری بوقوتك وسائط اجرائیه‌سی اولان مأمورلردن بكله‌مكله مع التأسف مجبور اولدیغمز كبی بزی هر صورتله اضرار ایده‌جك ده ینه بو وسائط اولدیغندن مأمورلر مسأله‌سی بزم ایچون منابع خیر وشر مسأله‌سی دیمكدر .

بناءً علیه مأمورلردن منتظر خیرك تزیید وملحوظ اولان شر وضررك دفع وتقلیلی ایچون نه‌یاپمق لازم كله‌جكی كمال اهمیتله دوشونمله‌لیدر .

مأمورلردن ، علی الخصوص قائممقام ، متصرف ووالی كبی رؤساء مأمورین اداره‌دن نه ایسته‌دیكمزی وایسته‌دیكمز شیلری یاپمق ایچون بونلری نه دورلو وسائط وصلاحیتله تجهیز ایتدیكمزی، خدمتده موفقیتلرینی تسهیل وكندیلرینی تشویق ایچون نه یاپدیغمزی ویاپاجغمزی بر وظائفیله درجهٔ صلاحیت واقتدارینی، حسن خدمت ایدرسه مكافاتی ، ایتمزسه مسئولیت ومجازاتی نه اولاجغنی مأمورلر بیلمه‌دكجه هیچ برشی یاپلمق ممكن اولامایه‌جغندن بو (كوردوكوشی) دوام ایده‌جك ایسه بونی پك بهالی تماشا ایده ، ایده ایكله‌ین وطنده ، استطاعتی دائره‌سنده هر دورلو فداكارانی اختیاردن چكینمه‌یه‌رك (مأمور) نامیله بیكلرجه بی سوداشخاص بسیله‌ین ملتده، مأمور ویا آمر عنوانیله ـ فیلانه، ذلیلانه بر حیات شاقه یاشامغه محكوم اولدیغنه كوره وطنده خدمت ایده‌مه‌مكدن مضطرب اولان حساس مأمورلره‌ده یازیق !

بر ولایتده قوانین دولتی تطبیق وحكومتی تمثیل ایله سلامت مملكته تعلق ایدن بالجمله اسبابه توسل ایده‌جك اولان مأمورلرك اك بویوكی والی اولدیغندن مثال اولمق اوزره اك اول بر والی اوزرنده بر آز توقیف نظر ایتمك مناسب اولور صانیرم .

والیلره بوکونده ویریلن فرمان همایونده : « ....
سن دخی مجبول ومفطور اولدیغك شیمهٔ بهیهٔ رویت واهلیت اقتضاسی ومأموریتك مقتضاسی اوزره هر حال وکارده شریعت مطهرهٔ حضرت سید الانامه توسل وتمسك ایله قانون اساسی احکامنه توفیقاً حسن ایفاء وظائفه اقدام وغیرت وجمله اوزرینه بسط جناح رأفت وشفقتله سکنهٔ ولایتك متساویاً مظهر عدالت وحریت ونائل رفاه وسعادت اولملرینه فوق العاده اعتنا ودقت وایجابنه کوره ملحقاتی دور وتفتیش ایله تکثیر وسائط ثروت وتجارت وتأیید روابط انضباط وامنیتی مستلزم تدابیرك موقع فعله ایصالنه وبو وسیله ایلهده اظهـار مآثر مهامدانی وکار آکاهی‌یه بذل وسع ومقدرت ایله‌یه‌سین ....» دییه امر وفرمان بیوریلیور .

والینك وظائف اساسیه‌سیله اهالیٔ ولایتك حکومتدن بکله‌دکلری هر شیئی خلاصةً تعیین بیوران بو امر عالی مرکز ولایتده احتفالات لازمه ایله قرائت اولنورکن صورتی بالایه منقول فقرهٔ منیفه‌یه کلنجه وجوه سامعینده نظر سوز بر اشمئزاز معنیدار کلوب کچدیکنه دقت ایتمه‌مش بر والی یوقدر صانیرم .

چونکه ، والینك بو اوامر عالیه‌یی انفاذ ایده‌مدیکنی یعنی جمله اوزرینه دکل، سکنهٔ ولایتدن برفرد اوزرینه بسط جناح رأفت ایده‌مدیکنی ؛ چونکه ، تکثیر وسائط ثروت وتجارت دکل بغتةً بیقلوب مرور وعبوری تعطیل ایدن وتعمیری تأخر ایتدکجه خرابی ومصـارفی مزداد اولان مهم بر کوپری‌یی استانبول ایله آیلرجه مخابره ایتمکسزین تعمیر ایتدیرەمه‌یه‌جکنی ؛

چونكه ، توسيع تجارت و ثروته متعلق بر تدبير وتشبثده هيچ بر واليك موفقيتی مسبوق ومسموع اولماديغی، چونكه، تأييد روابط انضباط وامنيتی مستلزم تدابيرك موقع فعله ايصالنده محتاج اولديغی وسائطدن قوهٔ عسكريه وژاندارمه آيری، آيری برر حكومت اولدقلرينی وولايتك قوهٔ انضباطيه‌سی رئيسی اولان ژاندارمه آلايی قومانداننك ملحقات ولايته كيدركن واليدن استيذان واوامر تلقی ايتمه‌سی (ژاندارمه‌نك شرف واستقلالنی اخلال ايده‌جكندن قطعياً جائز دكلسه‌ده حين عزيمتنده — بر قونسلوس كبی — والی‌يی زيارت ايدرك كيمی توكيل ايتديكنی افاده ايلمه‌سی) يولنده امرلر آلديغی لا يعد وقايع مؤسفه وغريبه ايله برابر هركس بيلير . (١)

هر برينك حصولی آيری آيری وسائط مخصوصه ومعاونه‌نك مكملاً موجوديتنه محتاج اولان لا يعد مقاصد مهمه‌نك يالكز واليك اهليت ذاتيه وياخود حسن نيتی ايله حاصل اولاجغی ظن ايتمك، هر شيئی واليك شيمديكی صلاحيتيله هيچ مثمر اولمايان تشبثات شخصيه‌سندن بكله‌مك شفاف اولمايان بر قنديلك ضياء محبوسيله اطرافی منور كورمك تمنيسنده بولنمق قبيلندندر .

---

(١) ژاندارمه حكومت عليه‌نك امری آلتنده بر هيئت مسلحهٔ انضباطيه‌دن باشقه برشی اولماديغنه دائر اخيراً نشر اولنان قانون موقت ژاندارمه قوتنده‌كی جاناللقلری واشكال خدمت وموفقيت ايدن بررووزلری تماماً ازاله ايده‌مه‌مش اولمقله برابر ينه دورت سنه‌لك دور مشروطيتك مملكته الك نافع بر موفقيتی اولمق اوزره تلقی ايديله‌بيلير .

٢

داخل مملكتمزده هر نره يه كيدلسه ، قصبه لرده كى متفكرين ارباب ثروتدن جاهل ، فقير بر كويلى يه قدر هر كيمكله بر آز قونوشلسه همان بلا استثنا جمله سنك مأمورين حقلرنده بر عدم امنيت ، بر اغبرار ، حتى آز چوق بر حس نفرتله متحسس اولدقلرى درحال آكلاشيلير .

انسان بو تظاهرات مؤسفه يه منجر اولميه جق بر سرمايهٔ مصاحبه بولاماز . قاردن ، ياغموردن ، قوراقلقدن عبارت صرف هوائى بر مكالمه ده بيله سوزك ينه مأمورين حكومت عليهنده بر جريانه قايلماسنه ممانعت ايده مز . چونكه بونلرده دورلو ، دورلو اسباب ووقايعله حكومتك اهالى يى خاطره كتيرر .

اهالينك بو اغبرار وعدم امنيتى بر آز تعميق ايديلنجه اوزاق ، ياقين برزمانده حكومته دوشن ايشلرنده دوچار اولدقلرى مشكلات وتأخيراتدن وياعمومه عائد بر مسئله ده كوردكلرى ومأمورين محليه نك اثر اهمال ولاقيديسى ظن ايتدكلرى بر عدم اقتدار وصلاحيتدن متحصل اولديغى تحقق ايدر .

شوطرز تلقى يه كوره اكثر اهالى نظرنده مأمورين حكومت كندى اوزرلرنده بر حيات مؤذيه ومضره ايله ياشار بر نوع مخلوقات مستوليه ويامسلطه دن باشقه برشى دكلدر .

افرادى قابل تعداد اولمايان بو اسباب اغبرار كتله سندن نه قدرى بالذات مأمورينك اخلاق واحوال خصوصيه سيله صلاحيتى

داخلنده‌کی شیلری یاپمقده کوریلن اهمال وبطائته ، نه قدری مملکتك عادات وعنعناتیله قوانین وتعاملاتنك موجباتنه، نه قدری حکومتك تشکیلات واصول اداریه‌سیله تقسیم اعمال ، تعیین وظائف واجراء وظائفه اقدار یولنده‌کی قواعد ونظاماتنه عائد اولدیغنی برر ، برر تفریق وایضاح ایتمك خیلی اوزوندر .

فقط هرحالده مأمورینك هدف اولدقلری تعریضات ومؤاخذات محقه تحلیل ایدیلنجه بونلرك شخصلرندن زیاده کندیلرینی تعیین واستخدام ایدن حکومت مرکزیه ایله مأمورینك ناظم حرکاتی اولان اصول ونظامات مملکت اوزرنده بیغیلوب قالاجقلرنده شبهه ایتمه‌ملیدر .

مأمورلر نه قدر حسن حال واخلاق ایله متصف وایفا ایدلمك ایچون دکل ، محضا برکاغد تسوید ایتمك ایچون کاغد اوزرنده معین وظیفه‌لرینی ایفایه نه قدر اهل ومقتدر وبناءً علیه محبوب القلوب اولمغه نه درجه‌ده مستحق اولورلرسه اولسونلر شخصیت مأموریتلری مؤاخذه‌دن قورتیله‌ماز .

ذاتاً تدقیقاتمز مأمورلرك اوصاف مطلوبه‌یی تماماً حائز اولمق اوزره انتخاب وتعیین ایدلمش بولنمالری اعتباریله یوریدیله‌جکندن انتخاب ونصبلرنده نه قدر اعتنا ایدلسه ینه آزچوق ظهوری محتمل اولان فقر اخلاق اصحابی ایله ، ایشه آدم دکل ، آدمه ایش بولمق ایچون منصوب دربدرلر بحثمزك خارجنده قالیرلر .

مع هذا مملکتمزك بالجمله قطعاتنده تصادف ایتدیکم مأمورینك انتخابلرنده ، بونلرك مطلقا وظیفه‌لرینه اهل اولمالرندن زیاده باشقه‌شیلر دوشونلمش اولانلری‌ده بولنمقله برابر ینه قسم اکثرینی وظیفه‌لرینك قابلیت ایفائیه‌سی نسبتنده اولسون ایفادن عاجز

واصلاحی قابل اولمایاجق قدر امراض اخلاقیه‌یه مبتلا بولمادیغمی تخطاردن الآن متلذذم .

بناءً علیه اکثر وظائفك حسن ایفا ایدیله‌مه‌مسی مأمورلرك نااهل اولمالرندن زیاده وظیفه‌نك حسن ایفا ایدلمه‌کمه مانع احوال واشکالنده اولدیغندن انتخاب مأمورین مسأله‌سی هر دورلو حسیات خبیثه فسادندن، موجود دها اهلنه ترجیحاً تنعیم اقربا (١) ، تلطیف احبا ، اقدار عجزه کبی موانع صلاحدن کلیاً تجرید ایدیله‌بیلیرسه ذاتاً اقلیت درجه‌سنده اولان بك نااهل مأمورلره بعدما هیچ تصادف ایدلمه‌مك محال دکلدر .

---

(١) برذاتك موقع اقتداره کله‌سی اقربا واحباسی ایچون — مسلکلری داخلنده واهلیتلری ایله متناسب مأموریتلرده ویرله‌یه‌رك — بر دوره‌ حرمان ومصیبت تشکیل ایتسون دیمك ایسته‌میورم . مقصدم امثال تاریخیه‌سی وجه ایله بر بالطه‌جی‌یی بحریه ناظری یاپمق صورتیله علو احسان ومروت معجزاتی کوسترمکه آرتق وطنمزك حالی مساعد اولمادیغنك لطفاً ومرحمةً تقدیر اولنماسیدر .

٣

اهالیمز ، روما حقوقندن قالمه تعبیر اعصار دیده‌سی وجه‌ایله:
(pater familias عائله باباسی) توصیفنه لایق بر حکومت ایسترلر . یعنی هر ایشده دولت وبونك قوهٔ اجرائیه‌سی اولان حکومتك وصایت وحمایت پدرانه‌سنی آرزو ایدرلر .

مثلا : دوائر بلدیه حاکمیت ملیه اساسلرینك ایالك طاشی مثابه‌سنده اولوب هیئتی کاملاً اهالیٔ محلیه طرفلرندن منتخب اولدیغی حالده بونلرك حکومت محلیه رئیسنك دلالت وحتی تضییق مداخله ایتمه‌دکجه داخل شهرده دورت آرشین قالدیرم یاپدیرمش اولانلری نوادردن معدوددر .

شو حالت روحیه‌یه کوره قصبه‌لر داخلنده چامورلر ایچنده یوزن ، وخارجنده سیر وسیاحت ایچون لزومی قدر امنیت بولامایان،درت‌سنه‌اول انشاسنه باشلانیله‌رق قسماً یاپلمش اولدیغی حالده ترك ایدیلوب یاتی باشنه ییغلان لوازم انشائیه‌سیله برابر محکوم ضیاع واندراس اولان برکوپرینك ولو مشکلاته اولسون قدیماً موجود امکان مروری‌ده سلب ایتمش اولدیغنی کورن ، یوکلی حیوانی درهیه یو وارلانان ، یاخود عربه‌سی بوکوپرینك دیبنده ایچندن چیقاماز بر بطاقلغه کومولوب قالان ، هردورلو امراضه قارشی امام افندینك مریضك بیلکنه بر پاموق ایپلکی باغلاماسندن ویاخود مریضك انصافندن باشقه بر دوا ، بر چارهٔ نجات بولمقدن مأیوس اولان ، دوائر حکومته ویا محاکمه‌دوشن

ایشلری بیتمز ، توکنمز معاملات بیهوده ایله سور وکلندکجه
سوروکله نن ، اولاد ذکوری عسکرده شهید ویا معلول اولوب
جیفتلك بر طرفنه ضعیف اینك ودیکر طرفنه اختیار والده
قوشیله رق سوروله رق اکیلن ، کوجوك بر تارلانك محصولی
— حکومت اعشار مزایده واحاله سی معاملاتی اکمال ایده مدیکی
ویاملتزم کلدیکی ایچون — یاغمور وحتی بعضاً قار آلتنده چورومکه
باشلایان وشو مشکلاتی ازاله یه مأمورلر مقتدر اولدقلری حالده
بو اقتداری استعمال ایتمه دکلرینه ذاهب اولان اهالیدن مأمورلر
محبت وامنیت ومن القدیم جریان ایده کلن احوال ومعاملاته
نظراً وظیفه ومقصدی یالکز عزل ونصب مأمورین ایله طرح
وتحصیل تکالیفدن عبارت کبی کورینن بر حکومت — هر نه
شکلده اولورسه اولسون — صمیمی بر حرمت وممنونیت بکله یه مز .

٤

مأمورلر محبته، هیچ اولمازسه مرحمته‌می ، یوقسه نفرته‌می لا یقدرلر ؟

بو سؤالك جوابنی هرکس کندی ، وقوف وقناعتنه کوره قولایجه ویره بیلیر . فقط استعجال ایدلمه‌یرك بر مأمور حیاتی تعقیب وتدقیق ایدلدکدن صوکره اعطاء جواب اولنسه عدالت وحقانیته دها زیاده تقریب ایدلمش اولور .

(مأمور) نه دیمك ؟ مأمورلر کیملردر ؟ مأمورلر ناصیل یتیشیرلر؟ ناصیل ایفاء مأموریت ایدرلر ؟ بونلر (مأمور) نامیله برر آمری یوقسه (آمر) عنوانلی برر اسیرمیدرلر ؟

دورلو، دورلو ازیجی اولدیریجی محن ومشاق، درلو، دورلو دلخراش، زهرآلود تصادفات ایچنده امرار حیات ایدن وانفاذ اینسه عذاب وجدانیدن ، ایتمه‌سه معزولاً آجلقدن اولدیره‌جك اوامر تلقی ایدنلری ده نادر اولمایان مأمورلر، بوصورتله جسماً، روحاً اشکنجه‌دن عبارت برحیات الیمه‌یه لا اقل اوتوز سنه تحمل ایتدکدن صوکره نه اولورلر ؟

عمرلرینك الك قیمتدار بر قسمنی فدا ایتدکلری بو خدماته مقابل کندیلرینی ترفیه ایتمه‌سه بیله هیچ اولمازسه تسلیه ایده‌جك بر تقدیره ، حتی حکمی اوچ آی دکل ، اوچ کون مصون الزوال اولاجق بر ذکر جمیله مظهر اولورلرمی ؟

همان هر زمان هر آغیزدن بلا اختیار چیقان ومع التأسف

بز هر خصوصده محتاج رجال ایکن دولت ایشلرینه تخصیص ایدیلن «قحط رجال» شکایتی نه درجه‌یه قدر طوغریدر ؟

هر صنعت ومسلك اربابنك تکملاتی اك اول آلدیغی عائله تربیه‌سنه ، مملکتك سویهٔ عرفانجه درجهٔ اعتلاسنه تابع و آثار ومصنوعاتك کوره‌جکی رواج وخدماتك مظهر اولاجغی تقدیر ایله متناسب اولاجغنه نظراً تکمل فقدانندن ویا تکامل بطائتندن کیم مسئولدر ؟

(بومقاله‌یی ، موضوعی بوتون تفرعات رقیقه‌سیله بندن دها أیی بیلن خواص ایچون دکل ، هیچ اولمازسه نه قدر بیلمدکلرندن متأسف اولدیغم عوام ایچون یازییورم .

(بناءً علیه هر کسك آکلامه‌سی ملتزم اولان بو مقاله‌نك اوزونلغندن وطرز تحریرینك قابالغندن بالطبع صیقیله‌جق خواص کرامك عفولرینی وحقیقتی ممکن مرتبه دها أیی تصویر ایده بیلمك ایچون آچیق سویله‌دیکم وسویله‌یه‌جکم سوزلردن کیمسه‌یه طاش آتمق ایسته دیکم ظن ایدلمه‌مسنی رجا ایدرم .

(مع مافیه مرور زمان ایله احوالجه حاصل اولان تغیرات تدریجیه‌نك فرق ضروریسی ومعدوم حکمنده‌کی رجال نادره استثنا ایدیلنجه ماضی ایله حال واسلاف ایله معاصرین رجالی دائماهم حال اولدقلرندن ، یعنی برینك یاپدیغندن شکایت ایدیله‌جك بر شیئی دها اول یاپمامش کیمسه بولنمادیغندن سوز لرملك بر ویا بر طاقم ذواته ویا بر دوره تخصیص وتوجیهنه امکانده یوق کیبیدر .)

(مأمور) کندیسنه‌ویریلان امری معین بر اجرت و — بزده غیر معین هر حالده قصیر الا متدادبر — مدتله ایفا ایدن بر اجیر دیمکدر .

بر تارلایی سوروب تخمی أکمك، یاخود منهدم بر دیوارمزی یاتیق اوزره کوندەلکله طوتدیغمز بر ایرغاد ، بزم ویرەجکمز تخمی زرع ایدەجك ؛ ویریلان آلات قیریق ، تخم بوزوق ، تعمیر ایدیلەجك دیوارك تملی چوروك ، لوازم انشائیه قوهٔ التصاقیەدن محروم ایسه ، فضله اولارق ایرغادی ، دیوارجی‌یی موقع عملیاتك هیچ بر نقطەسندە توقف ایتدیرمەیەرك لاینقطع اورادن اورایه بیهودە دولاشدیردقدن صوکره تحقیر ایله قوغوب یرینه بودورلو ایشلرله هیچ الفت ومناسبتی بولنمایان برباشقەسنی جلب ایله بنه اولکی کبی معاملەیه دوام ایدر ایسه‌ك تارلادە، دیواردە نه قدر ایش کورلمش اولور ؟ زمان ، اجرت، لوازم وأمك ضیاعندن کیم ضرر ایدر ؟ صاحب ارض واملاك، ایرغاد ودیوارجی ! زوالّی مملکت ، بدبخت مأمورلر !!

خسته چوجوقلرك اطبادن تنفری قبیلندن اولارق بزدە مأمورلری سومەمك بر عادت مؤسفه ، یاخود مملکتك قوانین واصول اداریەسنك، دها طوغریسی جملەمزك قصورلری یالکز مأمورین حکومت اوزرینه یوکلەدلکدن متولد بر علت مزمنەدر.

فقط مشروطیتدن صوکره طوغریدن طوغری یه ملت یعنی ملتك اعتمادینه مظهر بر حکومت طرفندن منصوب اولان مأمورلر ایچون بر آز آثار انصاف وصحابت مأمول ایدیلیرکن هر طرفدە تخمین وتصوردن زیادە بر خصومت طاشقینلغی باشلامش ، مجلس مبعوثانمز بیله آراصیرا هر شیدن زیادە یالکز مأمورلر علیهندە تشکل ایتمش بر مؤسسه حالنی آلمقدن کندینی محافظه ایدەمەمشدر .

نابهنکام تنسیقلر ، تصفیەلر ، چیرکین مناقشەلر ، مضر

مباحثه‌لر هپ بو جریانك اوكنه طوریله‌مامقدن نشأت ایتمشدر .
شو حالده باقیلیرسه مأمورلر صانكه بو وطنك اولادی اولمایوب محضا نزم مملكتده مأمور اولمق ایچون بر دشمن دیارندن هجرت ایدرك آریجه تناسل ایتمش برنسل اجنبی كبی تلقی ایدلدكاری ظن اولنور . اكثر اهالی مأمورلره برر وطنداش برر خادم مملكت اولدیغی ایچون دكل، بلكه كونك برنده برایشی دوشمك احتمالیله حرمت ایتدكلرنده شبهه یوقدر .
« خزینـهٔ دولتدن آیلق آلیورلر » دییه‌رك كندیلرینك مادی ، معنوی هیچ بر سرمایه‌لری ، هیچ بر سعی وعمللری مداخله ایتمكسزن جمع نقـود ایتدكلرینه حكم اولنور . بوغنی كورینن فقیر مأمورلر ایچون هرطرفده مأكولات ومشروباتك اسعار مخصوصه‌سی واردر . اهالیٔ محلیه‌یه قرق پاره‌یه صاتیلان برشیئی مأمورلره آلتمش پاره‌یه ویرمكه چالیشمقده هیچ كیمسه معیوب بر حركت كورمز .
معلومدركه مأمور یامكاتب مخصوصه سنده سنه‌لر جه تحصیلدن صوكره ، یاخود نظریاتی آریجه تحصیل ایتمه‌یه‌رك بر دائره‌یه مدت مدیده ملازمتله صورت عملیه‌ده یتیشیر .
مـأمورلرك ، الیـوم ویرمكده بولندیغمز برابر غاد اجرت یومیه‌سی درجه‌سنده بر معاشه نائل اولابیلمك ایچون قاچ سنـه تحصیلده ویا ملازمتده نه‌قدر پاره وعمر صرف ایتدكلری وبر قوندره‌جی ، بر ترزی چراغی بو مدتك خـنی صرف ایتمكسزین پاره قازانمغـه باشلایان بر قالفـه وحتی بر اوسته اولابیلدیكنی دوشونه‌رك منصفانه بر مقایسه یاپمق هیچ خاطرمزه كلمز .
آیده اوچ یوز غروش قازانان بر بقال ، حتی بوتون امتعه‌سنی

صبرتنده طاشیان بر سیار صاتجی الی یوز ، حتی بیك غروش آیلقلی بر مأموردن دها مستریح ، بر مأمورك بودجه سنی دائما خیر بالایان آداب معاشرت بلیاتندن دها سالم ، معیشت مستقبله سندن دها امین و بر مأمور قابنی طیر مالامقدن بر آن خالی قالمایان اندیشهٔ فردا عذابندن دها مصون باشار .

بر صاتجی ، برصنعتكار نه اولسه بوتون امتعه سنه ویا آلات وادوات صنعتنه صاحب اوله جغنی بیلمكله برابر كله جك هفته دها آز تمتع ایده جكندن توهماً اندیشه یه دوشه بیلیر . فقط برمأمور وظیفه سنی نه قدر ایی ایفا ایدرسه ایتسون یارین بلا سبب عزل وتحقیر ایله قوغولامیاجغندن مطمئن اولاماز .

بزده مأمور دیمك ، تخطری دائما دلخراش برماضی ، استقبال مشكوك ومظلمك خیال هائلی قارشیسنده لرزان بر حال ، اولجه تصور اوله بیله جك درجه لردن چوق زیاده فجیع بر استقبال محكومی دیمكدر .

اسباب معیشتنی یالكز قوهٔ جسمانیه صرفیله استحصال ایدن صنوف اهالی بر مأمورك ـ درجهٔ مأموریتیله متناسباً مزداداولمق اوزره ـ فكراً نه قدر یورلدیغنی ، روحاً نه قدر جهنم عذابلری چكدیكنی ، نه قدر الیم دوشونجه لرله دماغنی چوروتدیكنی بیلمه یه رك ، بیلمه مه یه رك مأمورلره ، مأمورلرك مقدرات زهر آلودینه غبطه ایده بیلیرلر . اذكیاء ارباب قلمدن بریسك اخیراً نشر اولنان بر مقاله سنده : « مأمور مرفه در مستریحدر . بر طاقم ویركولردن معافدر ودائما آمردر . » دیدیكنه باقیلیرسه مأمور حسات شاقه وذلیله سنی یاشامامش اولان ارباب عرفانمزكده مأمورلر حقنده حقیقته تقریب تفكرات ایده مدكلری كمال استغراب

ایله آکلاشیلیور .

مأمورلرك تمتع ویرکوسندن باشقه معفو اولدقلری ویرکولر یوقدر . فقط هر مأمورك محضا مأمور اولدیغی ایچون خواه ، ناخواه اختیار ایله دیکی مصارف زائده معاشنه نسبتله ویرمه‌سی مناسب کوریله‌جك تمتع ویرکوسندن هر حالده قات‌قات زیاده‌در .

(مأمور) دینیلنجه یالکز استانبولده‌کی مجموعی یوزی تجاوز ایده‌جکی مشکوك وبالنسبه مستریح مأمورین معدوده کوزاوکنه آلنه‌رق اونلره کوره ویریله‌جك حکمی استانبول وطشره‌ده‌کی بیکلرجه مأمورلره تطبیق ایتمك وعلی الاطلاق : « مأمورلر مستریحدر ، مرفهدر . » دیمك موافق انصاف دکلدر .

طشره‌ویا پایتختده‌کی مستریح ومتمول مأمورین نادره استثنا ایدیلنجه بویوك ، کوچوك بالعموم مأمورینمز هردورلو معناسیله استراحتدن محرومدرلر .

مأمورلری بزمکیلره نسبت قبول ایتمیه‌جك درجه‌ده مستریح ومسعود اولان فرانسه‌ده‌بیله ولو بزمکی کبی مافوقلك کیفنه دکل ، بر اصول وقانونه تبعاً ترقی صورتیله اولسون توالئ سیر وسفردن کنایهً ولطیفه طریقیله مأمورلر ایچون : « Bohemiens distinqués ممتاز چنکانه » دیدکلرینه نظراً هیچ بر سبب معقوله مستند اولمایارق وویریلن خرجراهلرده افراد عائله نظر دقته آلنمایارق لا ینقطع مملکتك بر اوجندن اوبر اوجنه سوق ایدیلن بزم مأمورلر حقنده « ممتاز » صفتنه محل بولنمادیغی ایچون نه‌دینلمك لازم کله‌جکی ایضاحه محتاج دکلدر .

دورسابقده‌بریرده‌اشیایوکلرینی‌چوزدیرمکه‌وقت بولامقسزین

اوج ولایت دور ایتدیریلان مشاهیر ولاتدن ـ دور استبدادده واقع اولدیغی ایچون ـ بحث ایتمه‌یه‌لم . فقط شو دورمشروطیتده مأمور اولدیغی یرده بر سنه اولسون قالمش بر قائممقام ، بر متصرف بر والی یوق کیبدر .

هیچ بر یرده حس استراحت ایتمکه واحوال محلیه‌یی اوکرنمکه دکل رفقاء مساعیسنی بیله طانیمغه وقت بولامایه‌جق درجه‌ده قصیر برر وقفهٔ مترددهٔ ایله اقالیم مختلفه‌ده لااقل اوتوز سنه‌سنی بر کوچبه حیاتی کچیردکدن صوکره عمری وار ایسه افرادی چوغالمش عائله ، آرتمش احتیاج ، پراتمش وجود ، مکدر بر قلب ، قلیل المقدار بر معاش ایله اطف تقاعده مظهر ، دها طوغریسی اوله‌مدیکی ایچون باشامقده مضطر بر حیات شاقه‌وعاقبت ظالمه‌یه محکوم اولانلره مسترخ ومسرفه دیمك (استادمالم یکن) تعبیر عتیقنه بکی بر مثال تشکیل ایدر .

مأمورلره غبطه دکل مرحمت ایتمه‌لی‌یز . هرکسك مأمور اولمق ایسه‌مسی ظن ایدلدیکی وجه ایله بزده‌کی مأموریتلرك غبطه‌یه لایق برشی اولدیغندن زیاده بوندن باشقه اوله‌حق شیلرك قلتنه، تعبیر آخرله بزم تربیه وقابلیتمز هردورلو مسالکه انتسابه مساعد اولمادیغنه وهر شیئی کندیسندن بکله‌دیکمز حکومتك تربیه وتزیید قابلیت ایده‌جك مساعدات وتسهیلاتده من القدیم دوام ایدن غفلت وامساکنه دلالت ایدر .

الك بیوك ادیبلرمزدن ، محررلرمزدن ، رساملرمزدن ، موسیقی شناسلرمزدن ، طبیبلرمزدن ، مهندسلرمزدن ، معمارلرمزدن وسائر ارباب علوم وفنونمزدن پك‌آز کندی مسلکنه حصر اشتغال ایدرك یعنی بر آزده مأمور صفتیله خزینهٔ

حکومتدن پاره آلمايارق تأمين معيشت ايده‌بيامش قاچ مختار
ارائه ايديله‌بيلير ؟

٥

آناطولیده ، روم ایلی ده ، حجازده ، عراقده ، سوریه ده خلاصه مملکتمزك هر نره سنده بر آز دقتله سیاحت ایدیلیرسه آزچوق تصادف اولنان وقسم اعظمی ناتمام اولارق خراب ویا متروك قالان آثار نافعه ووطن پرورانه اکثریتله اورالردن مبغوضاً ومغدوراً قالدیرلمش برقائممقام ، بر متصرف بر والی طرفندن وجوده کتیرلمش اولدیغی وخلفلرینك ، اصلی مؤثر ومؤسسلری ایچون موجب شئامت ومضرت اولان بو آثار ومؤسساته برر اوکه‌ی اولاد کبی بان باقه‌رق اکمال نواقص وابقالرینه غیرت ایتمه دکلری کمال حزن ایله آکلاشیلیر .

بعض محللرده « فلان والی ویامتصرف، قائممقام شومکتبی ، شو کوپری‌یی یابدی ، شویولی آچدی، هرنه قدر کندیسنك‌ده بر آز استفاده ایتدیکی شایع اولمش ایسه‌ده ینه اوه راضی،وچالمش ایسه حلال اولسون ! اوندن صوکره‌کلنلر هیچ برشی یاپمدیلر...» کبی احتمال‌که ناحق بر سوء ظن ایله مترافق ویك متأخر اولمقله برابر ینه بر اثر تقدیر ابراز اولنماسی اهالینك اجراآت حکومتدن، مأموریت مملکتدن نه‌قدر نومید اولدقلرینه دلسوز بر مقیاسدر .

مأمورین اداره‌نك یعنی قائممقام ، متصرف ووالیلرك لزومی درجه‌ده ابراز فعالیت ایده‌بیلمه‌لرینه اصول حاضرهٔ اداریه‌مزك

عمانتی تسلیم اولنمقله برابر بونلرك مملکته هیچ خدمت ایدممه‌ملرنده انتخابلرنده‌کی مناسبتسزلکلرك‌ده مدخلدار اولدقلری قابل انکار دکلدر .

مملکتك اصلاح واعمارنده اك زیاده وظیفه‌دار اولانلر مأمورین اداره ایکن انتخاب وتعیینلری وعزل ونصبلری اك زیاده کیف ویاتصادفه معروض اولانلرده بونلردر.

بر سیئهٔ اخلاقیه‌سیله حکومتك شرف وحیثیتنی اخلال ، بر بجربکسزلکی ، بر تجربه‌سزلکی ایله مملکتك باشنه داخلی ، خارجی غائله‌لر وحتی کوجوك بر استعجال ویابطائتی بولندیغی برده عصیانلر ، اختلاللر چیقاره‌بیلن بر قائممقام ، بر متصرف ، بر والینك انتخاب ونصبی بر ژاندارمه ویا پولیس نفرینك انتخاب وتعیینلری ایچون الیوم موجود ومرعی اصولك ایجاب ایتدیکی قدر اولسون مظهر اعتنا واهتمام اولامامسی موجب کمال حیرت بر غریبه‌در .

مثلا مکتب ملکیه‌دن نشأت ایتمش ، یاخود بالامتحان اثبات اهلیت ایدرك انتخابنامه اخذیله قائممقاملقده ، لوا ، ولایت تحریرات مدیرلکلرنده ، حتی متصرفلق ووالیلکلرده بولنه‌رق اهلیتی فعلاً ثابت اولمش بر آدم بر ژاندارمه ، یاخود ردیف ملازملکی ، بر مال مدیرلکی ، بر محاسبه‌جیلك ، عدلیه‌ده بر مستنطقلق ، بر دفتر خاقانی مأمورلغی ، بر رسومات ، بر اوقاف مدیرلکی ایسته‌سه بومسلکلره منتسب اولمادیغی ایچون ویرلمز وویرلمه‌ملیدر .

فقط بر عسکر ، بر ژاندارمه ضابطی ، بر عدلیه ، بر دفتر خاقانی ، بر مال ، بر اوقاف ، بر رسومات مأموری حتی بر

طبيب ، بر جراح ، بر اجزاجى آرزو ايدرسه قائمقامده ، متصرفده ، والى ده اولا بيلير ومن القديم اولا كلمشدر .

شو حاله كوره بزده ادارهٔ ملكيه مأموريتلرى مسالك سائرهدن باشقه واختصاصه محتاج بر مسلك اولديغى حالا قبول ايدلمه‌يور وياخود اهل ، نااهل هر كيمه اولورسه اولسون تفويضنده دولت ومملكت ايچون بر مضرت تصور اولنمايور ديمك اولمازمى ؟

آچيلان بر ادارهٔ ملكيه مأموريتنه و او مسلك منتسب ويامستخدملرى ايچنده بر اهلى بولنه‌ماديغى ايچون خارجدن آدم آرامغه مجبوريت حاصل اوليور .. ديليه‌جك ايسه مملكتى بك چوق اضرار ايدن بو مجبوريت منحوسه دقتله تشريح وتدقيقه لايقدر .

مثلا ، بو مجبوريتله بر متصرفلغه تعيين اولنديغنى فرض ايدجكمز بر طبيبك كلياً بيكانه اولديغى بو وظيفه‌ده الثنا اهلى بر ناحيه مديرى دكل ، بر ناحيه كاتبى قدرده ايشه يارامايه‌جغنى تسليمده تردد ايده‌جك بر فرد متفكر بولنه‌ماز .

چونكه بر مسلك ايچنده يتيشن بر مأمور نه قدر غبى اولسه او مسلكله مناسبتى تاريخ نصب ايله ابتدا ايدن بر بيكانه‌دن دها اهل اولاجغى بديهيدر .

هر ادارهٔ ملكيه مأمورى هر ايسته‌ديكى زمان طرطيل استحاله‌سى كبى تبديل قيافتله عسكر اولارق بر محارب ارضويه قوماندا ايده‌ميه‌جكنى قبولده كيمسه تردد ايتمه‌ديكى حالده بر عسكر ويا بر طبيبك تجارب مديده‌يه ومخزنلر طولديران قوانين ، نظامات واوامر بيغينلرى آره‌سنده سنه‌لرجه ياشامغه محتاج اولان بر ادارهٔ ملكيه مأمورى اوليويرمه سنده هيچ كيمسه بر فوق

المادەلك، بر محظور ، هيچ اولمازسه بر مناسبتسزلك بيله كورمه يورم.

بوقاريده صايديغمز وصايامديغمز مسالك سائره اربابی ميانده نادر الامثال بر ادارهٔ ملكيه مأموری ده اولا بيله جك بر ويا بر قاچ داهی بولنه بيلير .

فقط هر مسلك ايچنده متخصصلرك ، داهيلرك فقدانندن شكايت اولنان بزم مملكتده مسلك ادارەدن باشقەلرنده داهيلر بولنديغنه اينانيله بورسه اونلرك مسلك اصليلری داخلنده دها مفيد وخارجنده هدر اولمق تهلكەسنه معروض اولاجقلری دوشونيلەرك ايكی جهتلی ضرر وضايعه ميدان ويرلەمەليدر .

مثلا بر متصرفلغه اولجه بو مأموريتده وياخود برچوق قائممقاملقلرده بولنەرق اهليتی كورلمش بريسی كوندرله يوبده خارجدن تعيين اولنورسه نه اولور ؟ قيامتمی قوپار ؟ خاير ؛ فقط بزم دنيا ايچون علائم قيامتدن بريسی دها كورلمش ، مملكتك اساس قوام وبقاسندن بر پارچەسی دها صارصلمش اولور .

چونكه طبيب متصرف هيچ بيلمه ديكی بو ايشی بر عمليهٔ مهمهٔ جراحيه يی خستەخانه كاتبنه حواله ايتمك قبيلندن اولارق يا تحريرات ياخود مجلس كاتبلرندن بريسنه خواه ناخواه توديع ايدر ؛ ايشلر هر حالده اوچيوز غروش معاشيله متناسب اهليت اربابندن بر كاتبك ألنده قالير ؛ حكومت چوجوق اويونجاغنه دونر ، سنجاق هر صورتله ضرر چكر ، ادارهٔ يعنی مطلقاً ، مقدوراً انفصال ايتمش لا يعد متصرفلر ، ترفيعه بالاستحقاق منتظر قائممقاملر مأيوس اولمقله برابر مملكت بلكه حاذق بر طبيبدن ، ماهر بر جراحدن واردو قيمتلی بر قومانداندن ،

بر ضابطاندن محروم اولور .

سرابا ضرر محض اولوب مملكته مفيد بر جهتی بولنه میان شو احواله قارشی بلا اختیار سویلنه‌جك سوز بودر : یازیق دکلمی ؟

٦

بزده اك چوق ایشیدیلن واسبابی یك آزدوشونیلن سوزلردن بریده « قحط رجال » شكایت محقه‌سیدر .

یاغمور سز لقدن متولد محصولات ارضیه قحطی مملكتمزده اك چوق ظهور ایدن مصائبدن بری اولدیغی ایچون بوشكایتك تكرراتنده لسان آلیشقانلیغی‌ده مدخلدار اولدیغی ادعا ایدیله‌مه‌سه بیله رجال قحطی هر حالده جاذب الرطوبه اشجاردن خالی ، قوری ، چیپلاق چوللرمزه ، طاغلرمزه ایسته دیكمز زمانده یاغدیره‌مق ید اقتدارمزده اولمایان یاغمور نقصانندن متولد محصولات قحطی قبیلندن دكلدر . رجال قحطی جمله‌مزه عائد وجداً حجاب آور برقصورك محصولیدر .

مملكتمزك همان هر طرفنده كذركاهلرینی هر دورلو معناسیله احیا ایده‌جك انهار جسیمه بیهوده آقوب كیتدیكی ، خایر ، استفاده ایدیله مدیكی ایچون طغیانلریله طوفان نوحه نظیره‌لر یاپارق تخریباتده بولندقلری حالده بونلرك كنارلرنده صوسزلقدن قورویان محصولات واشجار ایچون بولوطلردن یاغمور قطره‌لری تسأل ایتمكدن اوتانمادیغمز كبی ذكاوت فطریه‌لری هر دورلو ترقیاته مظهریتلرینه غبطه خوار اولدیغمز اقوامدن هیچده آشاغی اولمایان وطن عثمانی اولادینك بو مملكتی قحط رجال مصائبندن قورتاره‌مامالری قابلیات فطریه‌لرینی تنمیه وتربیه ، كندیلرینی تشویق وتشجیع ایتمكده‌كی اهمالات مزمنه‌مزدن

منبعث اولدیغی هیچ دوشونمه‌یه‌رك صانكه سمادن بزه مخصوص ه رجال دولت ه یاغمق لازم كلیركن یاغمامش كبی عاجزانه ومظلومانه شكایت وعصرلردن بری یك عظیم فداكارلقلر اختیاریله بركت رجاله امكان حاصل ایدن ممالك متمدنه‌یه غبطه ایدركن بوقحطلك مسئولیتنده جمله‌مزك حصهٔ شایعه‌سی اولدیغی خاطرمزه بیله كلمز .

پك بالا پروازانه ادعالرمزه ، تفاخرلرمزه رغماً بز هنوز وطن محبتی لزومی قدر حس ومنافع عامه‌نك حق رجحان ومحترمیتی تسلیم ایتمه‌یورز وایدمه‌یورز .

ذاتاً مملكتمزده (وطن) كلمه‌سنك شمدیكی معناه مترددیله استعماله باشلانلماسی اوزرندن انجق یارم عصر قدر بر زمان كچمش وبونك‌ده نصفندن زیاده‌سنده عشق وطن ابتلاسی‌دكل ، وطن كلمه‌سنك تفوهی بیله تجویز اولنمامشدر .

دها پك یاقین زمانلره قدر (حب الوطن من الایمان) حدیث جلیل الشانی ه مكهٔ مكرمه ویاآخرته محبت ایماندندر ه دیه تفسیر ایدنلر كورلمشدر .

مكهٔ مكرمه وآخرته محبت ایچون لا یعد آثار صریحه موجود ایكن بو مبارك ومقدس حدیث شریفك بو صورتله تأویل وتفسیرینه حاجت اولمادیغی دركاردر .

مملكتده نافع بر عالم ، بر صاحب فن ، بر صنعتكار ، بر موجد ، بر رجل دولت یتشدیرملك ویاخود ناصیاسه كندی كندینه یتشمكه باشلادیغنی كورمكدن ، باغچه‌مزده بر آغاج بویودیكنی ، بر چیچك آچلدیغنی كورمك قدر متلذذ ومفتخر اولامیورز . بالعكس كندی كندینه یتشمكه چالیشانلری‌ده

مربارلایانی سوندرمك ایسته‌ین چوجوقلر كبی احوال ومعاملات ایله چوروتمكدن غریب بر لذت آلیورز .

مدحت پاشا ، طائف قصبه‌سنك مساكن سفیله‌سی آراسنده بك فنا تقشیر ایتمش بر چوبان باشی كبی بوكسه‌لن قلعه خرابه‌سی ایچنده بوغولق ایچون بورادن كوندریلیركن قاچ كیشی چیقوب رفع صدای صحابته جرأتیاب اولمش ؟

رجال حاضره‌مزدن بحث ایدیلیركن قحط رجالدن مشتكی هانكی بروطنداش بلكه‌ده هیچ صلاحیتدار اولمادیغی بومساله‌ده صوصوق فداكارانده بولنمش وهیچ اولمازسه وجودی عموماً مصدق قحط رجال دوشونه‌رك آكا كوره مساعحه‌كارانه ادارهٔ لسانه لزوم كورمشدر ؟

مثلا شاعر اعظم دیه توقیر ایتمك ایسته‌دیكمز حالده ایده‌مدیكمز عبد الحق حامد بك ، استاذ اكرم دیه تكریم ایتدیكمز اكرم بك ، ماضینك صوك شاعری دكل ، مستقبلك ایلك شاعری اولمق اوزره تشخص ایدن توفیق فكرت بك تشویق یولنده مملكتدن نه كبی بر اثر تقدیره نائل اولمشلردر ؟ نشر ایتدكلری آثارك مصارف طبعیه‌سنی چیقاردیغنی كورمك لذتنی عجبا بر دفعه حس ایتدكلری واقعمیدر ؟ عبد الحق حامد بك سفارتدن ، اكرم بك مجلس اعیاندن ، توفیق فكرت بك ملاذ قدیمی اولان روبرت قوله‌ژدن چیقارلدقلری كون مملكتمزده هیچ رواجی اولمایان بر صنعت صاحبی اولمق اوزره محكوم سفالت اولاجقلرینی قطعیاً بیلمسه‌لر بونلری اورالرده بر دقیقه طوته‌بیله‌جك بر قوهٔ جاذبه متصور دكلدر .

بو مملكتده آلتمش سنه‌دن زیاده صوك درجه عفت وحمیتله

خدمت ایدن ونامنی حرمتله یاد ایتمکه بولندیغی ولایتلرده براقدیغی آثار کافی وعلی الخصوص دور استبدادده عدلیه‌نك شرف واستقلالنی شمدیکندن زیاده محافظه‌یه موفق اولان مرحوم عبدالرحمن پاشانك صوك کونلرینی ضرورت ایچنده کچیرمسی بو مملکته عقلیله خدمت ایدن وایده‌جك اولاد وطنه‌نه قدر یأس وکدر ویردیکنه وبو مملکتده ارباب خدمت واستقامتك محکوم اولدیغی عاقبت ظالمه‌یه نه قدر جکر سوز بر مثال فجیع تشکیل ایتدیکنه دقت ایدنلر هر حالده مأمول ایدیله‌جك مقداردن چوق آزدر .

٧

— اصلاحات —

مملكتمزك معروض اولديغى مهالكدن سرعت ممكنه ايله قورتوله بيلمه‌سى ايچون چارۀ يگانه اولديغندن لاينقطع بحث ايدوب ، شيمدى‌يه قدر بومقصده موافق هيچ برشى ياپاديغمز اصلاحات ناصيل اولااليدر ؟

بز نه ياپالى يز واصلاحاته الك اول نره‌سندن وياهانكى حال ومعامله‌مزدن باشلامالى يزكه مملكتمز سلامته طوغرى يورومكه باشلاديغندن ، كوندن كونه بويوين تهلكه‌يى كچيرديكمزدن وياكچيره بيله حكمزدن مطمئن اولابيله‌لم ؟

بز هربرمز منفرداً ومجتمعاً مألوف ويا مستفيد اولديغمز احوال واعتياداتدن برشى تبديل وترك ايتمه‌دكجه ، اصلاحات نامنه بويوك فداكارلقلره حاضرلانمادقجه وحال حاضره اولانجه قوتمزله صاريله‌رق حالدن آز چوق باشقه دورلو اولاجق بر استقبالدن مطلقا سوء ظن ايله هراسان اولارق ماجماله وخامت ومهالكيله حال حاضرى توليد ايدن ماضيدن حالا سلامت اميد ايديورز كبى بوتون احوال واعتيادجه دائما ماضى‌يه متوجه ومائل بولندقجه تجدد وترقى‌يه يعنى صلاحه طوغرى بر آديم آتيله‌ماز .

مملكتمزده اصلاح وتنظيمه محتاج اولميان برشى يوقدر . الفبادن باشلامق اوزره لسانمز ، اخلاق وعاداتمزدن ازدواجزه

عائله حياتنه ، چوجوق تربيه‌سنه ، آداب معاشرتمزه وارنجه‌یه قدر هر حالمز محتاج اصلاحدر .

فقط موضوع بحث اصلاحات اداریه مسأله‌سی اولدیغندن بوراده يالكز اوكا دائر عرض ملاحظات ایده‌جكز .

اولاً : الك زیاده دقتله دوشونیله‌جك شی « قاش یاپیق ایسته‌رکن کوز چیقارمق » قبیلندن بر اصلاحات ایله سلامت مملکتی بوتون بوتون تهلکه‌یه دوشورمه‌یه‌جك، یعنی بزم حالمزه، احتیاجمزه، قابلیات حاضره‌مزه موافق اوله‌جق اصلاحات نه‌دورلو اولمق لازم کله‌جکی مسأله سیدر .

معلومدرکه مشروطیته نائل اولان بر مملکتك ادارهٔ ملکیه‌سی یا مرکزیت ، یا عدم مرکزیت، یاخود توسیع مأذونیت دیه ترجمه اولنان Déconcentration شکللرندن بریله اولور .

بناءً علیـه یاپیله‌جق اصلاحات بوشکللردن برینك قبولیله آ كا كوره ترتیب وتطبیق ایدلمك لازم کله‌جکندن اول امرده بزم مملکته بونلردن هانکیسنك دها موافق اولدیغی صورت قطعیه‌ده بیلنمه‌لیدر .

موقع ومحیطمزله ، اخلاق ، عادات وعنعناتمزه ومحتاج ایضاح اولمایان احوال سائرهٔ مخصوصه‌مزه نظراً بزه الك موافق اولان شکل اداره واقف ، حکیم ، شفیق ، عادل وفعال بر مرکزیت ایدیسه‌ده بو اوصافی جامع بر مرکزیت بزه نصیب اولمایاجغی پك الیم تجارب مدیده ایله ثابت اولدیغی ایچون (عدم مرکزیت اداریه) یاخود (توسیع مأذونیت)دن برینك قبولنده مضطر قالنجه هر حالده توسیع مأذونیتی ترجیح ایتمکلکمز لازم کلیر .

عصر سابق میلادینك اواسطندن بری اوروپا مشاهیر متفکرینی اشغال ایتمش اولان بو مرکزیت وعدم مرکزیت اداریه‌نك علی الاطلاق نفع ویاضرری صورت قطعیه‌ده قبول ایدیله‌میوب هر برینك تطبیق ایدیله‌جك ممالکك احوال وشرائط خصوصیه‌سنه نظراً نفع وضرری جهت جهت ملحوظ ومحقق اولدیغندن آیری شرائطله هر برینك له وعلیهنده‌یك چوق افکار ومطالعات سرد ایدیله کلمشدر .

بو افکار ومطالعات متضاده‌دن بحث ایتمك‌یك اوزون اولاجغندن پاریس حقوق فاکولته‌سی معلملرندن موسیو (برته‌له می)نك ایکی سنه اول طبع اولنان (حقوق اداره) نامنده‌کی کتابندن بو نازك مسأله‌یه دائر اولان بر صحیفه‌یی ترجمه ایدرك بورایه نقل ایله اکتفا ایده‌جکم :

« . . . . . تشکیلات اداریه‌دن مقصد بر حکومت آلتنده طوپلانان افرادك احتیاجات عمومیه‌سنی اك ایی بر صورتده تأمین ایتمکدر . فعالیت اداریه ساحه‌سنك وسعتی وحکومتك مداخله ایتدیکی موادك صوك درجه‌ده تنوعی نظر دقته آلننجه تشکیلات اداریه‌دن مقصود اولان فوائد یکنسق نظامات ایله حاصل اولامایه‌جغی وپك زیاده مختلف احتیاجاتك بو صورتله تأمین ایدیله‌مه‌یه‌جکی آکلاشیلیر .

« مثلا : حکومتك مسائل صحیه‌یه مداخله‌سی مناسبدر . فقط بو مداخله شمال وجنوب دپارتمانلری ایله راطب وقوراق مملکتلر ایچون عین صورتده‌می اولمالیدر ؟ بوکبی مسائلده نظاماتك یکنسق اولماسی فائده‌دن زیاده مضرتی موجبدر . دولتك مداخله ایتمه‌سی لازم کلن موادده طرز مداخله‌نك

هرطرفده عینی شکلده اولماسی فائده‌سز وحتی مضردر . هرطرف یکنسق نظامات ایله اداره ایدلمز . تنظیم ایدیله‌جك نظاماتك بر مملکت ویا بر شهر اهالیسنك احتیاجاتنه موافقتی آرزو اولنورسه نظامات خصوصیه یاپمق حقی ، اونظاماتك تطبیق اولنه‌جغی شهر ویامملکت اهالیسنه بیراقمق دها أیی اولمازمی ؟ یکنسقلغی ایجاب ایتمه‌ین مواده هرشهر واقلیمك احتیاجاتنی الك أیی برصورتده تأمین ایده‌جك نظامات تنظیمی حقی اوشهر ویااقلیم اهالیسی وکیللرینك اکثریتنه بیراقمق دها مصیب وموافق اولمازمی ؟

« ایشته عدم مرکزیتك اساسی بودر . مرکزیتله اداره اولنان بر مملکتده هر امر مرکزدن کیدر . عدم مرکزیتله اداره اولنان مملکتده ایسه حکومت مرکزیه‌نك ویردیکی اوامر مملکتك مختلف اقسامنده متنوع بر صورتده — نظامات خصوصیه — تطبیق وحدت ملیه‌یه مغایر اولان مواده انحصار ایدر .

« بر مملکت مرکزیتله دها قوی وعدم مرکزیتله دها سربست اولور . عدم مرکزیت فکری حکومات مجتمعه فکریدر . قونفه‌دراسیونلرك احتوا ایتدیکی دولتلر داخلاً بر چوق مسائلده ایسته‌دکلری کبی اداره‌ده مختار ویالکز خارجه قارشی متحددرلر .

« آمریقا واسویچره‌ده جاری اصول اداره بو نوعدندر . منظومهٔ دولیه‌ده کندیسنه ترتب ایدن وظائفی ایفا ایده‌بیلمه‌سی صوك درجه‌ده متحد وقوی اولماسنه توقف ایدن فرانسه کبی بر مملکتده عدم مرکزیتك بو شکلی غیر قابل تطبیقدر . بز

فرانسزلر مفرط بر مرکزیتدن مضطربز . صوك درجه‌سنه واردیریلان بو مرکزیت ناپولیون دوریلك بر میراثیدر . مع ما فیه بو خصوصده ناپولیون تخطئه ایدیله‌من . زیرا وحدت ملیه آنجق مرکزیتله تأمین ایدیله‌بیلدیکی کبی افکار جدیده‌نك، مناسبتسزلکی هرکسجه معلوم بر طاقم عنعاتك تأثیرندن قورتیله‌رق غلبه ایده‌بیلمه‌سی بو صورتله ممکن اولابیلیردی . اون طقوزنجی عصر ظرفنده عدم مرکزیت ایچون حدی صورتده صرف مساعی ایدلمشدر . بر مملکتده ایکی نوع تدبیر ایله عدم مرکزیت حاصل اولور :

• برنجیسی ، معاملات محلیه‌یی اداره ایده‌جك مأمورینك حکومت مرکزیه‌یه قارشی استقلاللرینك تأمینی ایچون بونلرك محلاًجه انتخاب ویا صور سائره ایله تعیینی .

• ایکنجیسی ، انتخابات ایله تشکل ایدن مجالس محلیه‌نك حائز اولدقلری وظائفك تکثیر وصلاحیتلرینك توسیعی .

• آرا صیرا یاپیلدیغی وجهله حکومت مرکزیه‌جه منصوب مأمورینك وظیفه وصلاحیتلرینك تزییدی عدم مرکزیته طوغری آتیلمش بر خطوه دکیلدر . مع ما فیه بوده ایی بر تدبیردر . چونکه بوتون تشبثات واجرا آتنده حکومت مرکزیه‌نك اوامرینه تابع اولمقله برابر محلی بر مأمورك اتخاذ ایتدیکی تدابیر بر نظارت شعبه مدیرینك ویره‌جکی امرلردن دها ایی واحتیاج محلی‌یه دها موافق اولاجغنده شبهه یوقدر . پرووانسی اداره ایتمك ایچون بر نظارتك امریله حرکت ایتمکله برابر پاریسده بولنمقدن ایسه مارسیلیاده بولنمق دها ایدر . مارسیلیا پره‌فه سنك تکثیر وظائف وتزیید صلاحیتی عدم مرکزیت دکیلدر .

حقيقى عدم مركزيت پرووانسلرك منتجبلرى اداره ايتمه‌سى ديمكدر [١] . حكومت مركزيه‌جه منصوب مأمورين محليه‌نك تزييد وظائف وتوسيع صلاحيتلرينه (ده‌قونسانتراسيون) نامى ويرلمشدر . ده‌قونسانتراسيون عدم مركزيته طوغرى آتلمش بر خطوه اولابيلير . بر ولايت ، والينك وظائف وصلاحيتنى توسيع ايله ده‌قونسانتره ايديلير ووالينك انتخاب محلى ايله تعيننده‌ن اعتباراً اولجه توسيع ايديلان مأذونيت عدم مركزيته منقلب اولور . . . . . .

مركزيت وعدم مركزيتك نفع وضررى نه كبى احوال وشرائطله مقيد اولديغنه دائر اولان افكار اسلاف ومعاصرينى بلك كوزل تلخيص ايدن بو صحيفه‌ده كورلديكى اوزره بزمكى كبى مملكتك قابليت حياتيه‌سنى انكشافدن منع ايده‌جك درجه‌ده صيق ، پروغرامسز ، انتظام ومعقولات ايله مناسبتدن عارى وحال واستقبالك لزوم كوسته‌رديكى احتياجه توفيق افعالدن غافل بر مركزيت اداره‌نك دوامى ناصل مضر وحتى مهلك ايسه ، عدم مركزيت اداره‌نك پريوزنده اك سريع تأثيرات مضره ايقاع ايده‌جكى بر مملكت آرانيله‌جق اولورسه موقعى ، محيطى ، تاريخى ، تربيه‌سى ، سكنه‌سى اعتباريله اك موافق مثال اولان وطن عثمانيده عدم مركزيتى تطبيقه تشبثده او قدر ضرر وتهلكه ملحوظ وحتى محققدر .

هركسجه معلوم اولديغى ايچون دها زياده ايضاحنه لزوم كورمه‌ديكم احوال مخصوصه‌مزه نظراً بزم مملكت ايچون عدم

---

(١) بزده عدم مركزيته طرفدار اولان ذواتك توصيه ايتدكلرى عدم مركزيت بو عدم مركزيت اولماسه كركدر .

مركزيت قيمتدار بر تسبیحك رشته سنی تماماً دكیاسه بیله تللرینی قسماً كسه‌رك كونك برنده قوپمغه مستعد بر حال ضعفه كتیرمك دیمك اولدیغنه نه قدر قوی بر قناعتله معتقد ایسه‌م ، ولایاتی دیری ، دیری قولاقلرندن ایپ كچیریلن بالق دیزیسی ویا آیاقلرندن باغلانه‌رق نقل ایدیلن طاووق دسته‌سی كبی بر صورت مهلكه‌ده اداره ایدن مركزیتكده اوقدر شدتله علیهنده‌یم . طاغیلمامسی ایچون پك صیقی باغلانوب دانه‌لرك سربستی حركاتی اشكال ایدن رشته‌یی یاواش یاواش تسبیح دانه‌لری كیره كیره چورودوب مطلقا قوپاره‌جقلری كبی طاووقلرك‌ده كندیلرینه اضطراب ویرن ، حیاتلرینی تهدید ایدن بر رابطه‌دن قورتلمق ایچون چابالامالری طبیعی بر حركتدر .

متجانس اقوام ایله مسكون اولدیغی ایچون عدم مركزیتدن كورمه‌سی محتمل ضرر وتهلكه بزمكنه اصلا مقیس ومشابه اولمایان فرانسه ایچون حقوق اداره مؤلفنك مضر كوردیكی بر شكل اداره بزم ایچون مقدمهٔ انحلال دیمك ایكن آمال مخصوصهٔ سیاسیه تعقیب ایتمه‌دكلری مسلم اولان بعض ذواتك بوكا طرفدار كورونمه‌لری وهله تأیید مدعا ایچون : « بز روم ایلیده عدم مركزیت اساسی اوزرینه اصلاحات اجرا ایتسه ایدك بویله اولمازدی ، یعنی بولغارلر بولغارستانه ، صربلر صربستانه التحاق ایتمك آرزوسنده بولنمازلردی » دیمه‌لری موجب حیرتدر .

بوسوزی ، بزم مركزیت مفرطه‌یی محافظه‌ده‌كی عنادمزه وتوسیع مأذونیت اداریه خصوصنده دوام ایده‌كلن غفلت مضره‌مزه بر نهایت عاجله ویردیرمك ایچون تجاهل عارفانه ایله

سویلنمش بر تنبیه وتهدید خیرخواهانه اولمق اوزره تاقی ایده جکم کلیور .

منافع مادیه نك افکار اقوام اوزرنده بر درجه یه قدر تأثیرات مخصوصه سی قابل انکار دکیلسه ده حس ملیتك کلیاً امحاسی ویا تمایلات وتظاهراتنك شو ویا بو تدبیرله منعی ممکن اولدیغی ظن ایتمك تاریخك ، تجاربك ، حتی کندی وجدانمزك یاغیروب طوردیغی بر حقیقته قارشی قولاقلرمزی طیقامق دیمکدر .

اهالیسی هر دورلو امتیازات ایله مجهز بر مختاریته ، یعنی بر عدم مرکزیت اداره یه دن چوق زیاده مساعداته مظهر ویونانستان اهالیسندن بالوجوه دها زیاده مسترفه ومسعود اولان کرید وسیسام آطه لرنده کی تظاهرات کوز اوکنده دکیلمیدر ؟

روم ایلی اسرامی ایچون شیمدی یه قدر خارجدن ، داخلدن بر دوا کبی توصیه وطلب اولنان (اصلاحات) بر عضوك روابطنی چورودوب بالسهوله قوپارمق دیمك اولدیغنی آکلامادق کیمسه قالمادیغنی امید ایدیلیرکن : « بز روم ایلی ده اصلاحات اجرا ایتمه ایدك بویله اولمازدی » دییه نلر اولجه وحتی بر وظیفۀ دینیه کبی حرمت ودقتله تطبیقه چالیشیلان (مورشتغ) پروغرامی موجبنجه اصلاحات اجرا ایدیلیرکن روم ایلی ده بو انوب ده احوال ووقایعه یاقیندن شاهد اولمش اولسه لر ، مثلا اماطوایده کی تورکاردن ، بوتون عثمانلی مسلمانلردن زیاده حکومت عثمانیه دن مستفید اولان روم ایلی بولغارلری حکومتك ظلمندن ، استبدادندن شکایت ایتدکاری واصلاحات طلب وتوصیه سنك بهانه سی ده بو اولدیغی حالده بولغار جایلرینك حکومت ظالمه یی تمثیل ایدن قائممقاملردن ، متصرفلردن ، والیلردن وعسکر

قوماندانلرندن هیچ برینی اولدیرمه یوب ده انجلی بولغارجه
دکیل رومجه اوقومسندن طولایی پاپاسی کلیساده قتل وبوتون
افراد عائله‌سنی دیری دیری احراق ایتمه‌لری سبنی بر آز
دوشونسه‌لر ، مناستردەکی بولغارستان تجار وکیلنك کاتبی رسنه
قصبه‌سنده صرب جماعتی تشکیل، صرب معبدی ، صرب مکتبی
تأسیس ایتمکه تشبث ایدن صرب معتبرانندن برینی اولدیرمکه
نه‌دن لزوم کوردیکنی لزومی قدر بیلسه‌لر ، صوفیه‌دن کلن
معلملر بزم بولغارلرك مکتبلرنده ناصیل کتابلر اوقوتدقلرندن ،
پاپاسلرك تمام دیانت ونصیحت یرینه‌شو وبنیزم‌درسی ویردکلرندن
خبردار اولسه‌لر « بز روم ایلی‌ده اصلاحات اجرا ایتسه‌ك بویله
اولمازدی . . » دیمك « بز کوزلرمزی قاپاتسه ایدك کونش
طوغمازدی » دیمك قبیلندن بر سوزاولاجغنی تسلیمده تردد
ایتمزلردی .

اون طقوزنجی عصر میلادینك بر چوق حادثات عظیمه‌سی
تأثیراتیله اویانان (ناسیونالیزم) فکری کوندن کونه نشوونما
بولارق آمال اقوام ایچون غایهٔ یکانه — اذکیای متفکرینمزدن
برینك تعبیری وجه ایله — مفکوره حالنه کلدیکی و برملیت دینیه ایله
برلەشن اقوامك اتحادینی محافظه‌ده بو رابطه‌نك اظهار عجز
ایتمکه باشلادیغی برزمانده یالی باشلرنده کندی عرقلرینه منسوب
برر حکومت مستقله تشکل ایدن بولغارلری ، صربلری
بومفکوره‌دن فراغت ایتدیره‌جك وروم ایلیده بلغارلرك صربلری ،
رزملری وروملرك اولاحلری بلع ایچون قیروب کچیرملری
صورتیله حاصل اولان مجادلات ومقاتلاته نهایت ویره‌جك سحار ،
اعجازکار بر اصلاحاتی نه حکومت عثمانیه یاپابیلیردی ، نه‌ده

عینی شرائطله بونی یاپابیله‌جك دنیاده بر حکومت واردر .

مثلا : اوستریا دولتی هرنه‌دورلو اولورسه اولسون اصلاحات ایله دکیل حتی جرمن قومندن اولان تبعهٔ اصلیه سندن زیاده مساعدات وامتیازات اعطاسنده ابراز سماحت ایتسه‌ده اسلاو عرقنه منسوب تبعه‌سنك ناسیونالیزم تأثیرندن مصونیتنی تأمین ایده‌من . بونی بر زمان ایچون تأمین ایده‌جك شی یالکز آوستریانك عند الحاجه استعمال ایده‌جکی قوهٔ قاهره ایله وضعیت حاضرهٔ سیاسیه‌سیدر .

آیاستفانوس معاهده‌سی بولغارلر ایچون بو غایهٔ امله پك واسع برمیدان انکشاف آچدیغی کبی معهود مورشتغ پروغرامی‌ده روم ایلیده هر قومك مقدار نفوسنه نظراً تقسیمات ملکیه وتشکیلات اداریه اجراسنه دائر اولان اوچنجی ماده‌سیله بالقان اقوامنك حس مایلرینه غایت کسکین بر آمونیاق قوقلاتمش وبناءً علیه بوپروغرامك متضمن اولدیغی نیت شورشجویانه ایله اصلاحاته باشلاندقدن صوکره مناستر ، قوصوه وسلانیك ولایتلری برر مذبحه دونمشدر .

فرانسه باش وکیلی موسیو (پووآنقاره) نك اخیراً مجلس مبعوثانده بالقان احوال حاضره‌سندن بحث ایدرکن بالقان حادثاتی یالکز برلین معاهده‌سنك یکرمی اوچنجی ماده‌سیله موعود اصلاحاته حصر ایتمه‌یوب ملیت حسنك شدتله انتباهنی برنجی درجه‌ده مؤثراتدن اولمق اوزره درمیان ایتدیکنه ومجلس اعیانده ایسه : « بالقانلر بعدما بالقانلیلره عائد اولسون بواك شایان تقدیر بر نتیجهٔ طبیعیه اولدیغنه امین اولیکز . » دیدیکنه نظراً بز نه قدر واسع مقیاسده اصلاحاته موفق اولسه ق

نتیجهٔ طبیعیه‌ده بر تبدل وجوده کتیره‌میه‌جکمز طبیعی ایمش دیمك اولمازمی ؟

خلاصه سکنه‌سی متجانس اولمایان هر هانکی مملکتده اولورسه اولسون نه قدر واسع عدم مرکزیتله اصلاحات یاپلسه ناسیو نالیزم آتشنك بر قیغلجمی سوندورلمك احتمالی اولمایوب بالعکس اقوام غیر متجانسه غایهٔ امللرینه تقریب وصوك موفقیتلری ایچون کندیلری تطمین ایدلمش اولاجغنی قبولده عناد وتمرد بیهوده‌در .

بز بوتون اقسام ممالکمزی اصلاح ایدوب‌ده یالکز روم ایلی‌یی اهمال ایتمه‌دك ؛ بالعکس هرطرف، علی الخصوص اناطولی وعراق روم ایلیدن قات قات زیاده مصاب وشایان مرحمت اولدقلری حالده بالترجیح روم ایلی‌یی المزدن کالدیکی واصلاحات طلب وتوصیه ایدنلرك ایقاع ایتدکلری موانع ومشکلاتك میدان بیراقدیغی قدر اصلاحه چالیشه‌دق . بو اصلاحاتك پروغرامنی اوروپا تنظیم ایتدیکی کبی تطبیقنه‌ده اولجه روسیه واوستریانك سیویل مأمورلری وبعده بونلره علاوةً بالعموم دول معظمه‌نك ده‌لکه‌لرندن مرکب برمالیه قومیسیونی وژاندارمه تنسیقاتی ایچون کاوب هرایشه نظارت ومداخله ایدن ایتالیالی برجنرال والتمش قدر اجنبی ضابطان ایله برلکده چالیشدق . فقط بو اصلاحات مداواتی ایله‌ری کیتدکجه امراضك وخامتی مزداد ، یعنی روم ایلینك آسایشی بوتون بوتون مختل اولدیغنی کوردك . بو اصلاحات پروغرامی تطبیق ایدلدیکی اثناده داخلاً وخارجاً جریان ایدن احوال وتظاهراته باقوب‌ده روم ایلی ایچون هیچ مطلوب اولمایان شی — ولو مراقبهٔ اجنبیه تحتنده اولسون —

حکومت عثمانیه طرفندن یاپیله‌جق اصلاحات اولدیغنه قناعت کامله حاصل ایتمه‌مك ممکن دکلدی .

احوال مالیه‌مزه نظراً بزم ایچون پك بیوك صاییله‌بیله‌جك فداکارانه‌لر اختیاریله اجراسنه تشبث ایدیلن بو اصلاحاته مفتش عمومی نامیله بر عثمانلی مأمور کوندرمیوب‌ده بر عدم مرکزیت ، بر مختاریت ویره‌رك شرقی روم ایلینك عاقبتی کبی بر نتیجه‌یی تسهیل وتسریع ایتمش اولسه ایدك باشقه اللرله یاپیله‌جق عینی اصلاحات بزم یاپدیغمز اصلاحاتك اونده بری درجه‌سنه‌وارمقسزین روم ایلیك بربرجتی اولدیغنه اینانمایاجق آورو پاده کیمسه قالمازدی . چونکه تایمس ، ورهمیا وعلی الخصوص تان غزته‌لری بو معجزهٔ اصلاحاتی متحیرانه تقدیر وتبریك ایچون لا یعد باش مقاله‌لر یازه‌جق وفی الحقیقه بولغار ، یونان ، صرب چته‌لری ، بومبالری اکمال وظیفه ایتمش اولاجقلری ایچون باشلیجه وسیلهٔ شکایت اولان آسایش فقدانی سببده قالمایاجق ایدی .

روم ایلی اصلاحاتی ایچون بزی اك چوق اتهام ایدنلردن بری‌ده فرانسه‌در .

حالبوکه فرانسه‌نك مذکور مالیه قومیسیونه‌سی‌نی اصلاحاتی مراقبه‌یه مأمور ایتدیکی موسیو استغ دها اول سلانیکده قونسلوس ایکن خارجیه نظارتنه یازدیغی [١٩٠٢ تاریخ و٤٨ نومرولی صاری کتابده مندرجدر .] ١٥ کانون اول ١٩٠٢ تاریخلی راپورك برفقره‌سی، « بز روم ایلیده اصلاحات اجرا ایتمسه ایدك بویله اولمازدی . » دیمك نه قدر بیهوده اولدیغنی اثباته کافی بر وثیقهٔ مهمه اولدیغندن ترجمه‌سنی عیناً نقل ایدیورم :

«...... روم ایلیده حکومت عثمانیه دوام ایتدیکی مدتجه طرز اداره‌سی نه قدر مکمل و بیدرانه اولورسه اولسون بوندن ملل خرستیانیه‌نك تماميله بيان ممنونيت ایتملری احتمالی امید ایدیله‌من. چونکه بونلردن هر بری ایسته‌رقان ولسان رابطه‌لریله مربوط اولدقلری الیوم مستقل ملتلره التحاق صورتیله ، ایسته‌ر کندی تفوقنی تأمین ایده‌جك بر مختاریت موضعیه ایله اولسون حکومت عثمانیه‌دن قطعیاً آیرلمق آرزوسنده‌در ...»

بالقان حادثاتنده بزم روم ایلیده اصلاحات یاپوب یاپمادیغمزدن ودول معظمه مأمورلریله برلکده تطبیقنه باشلادیغمز مورشتغ پروغرامنی تماميله تطبیق ایده‌مدیککمزدن وحتی ناسیونالیزم تأثیراتندن زیاده باشقه عوامل مؤثره آرامالی‌یز .

اساساً ناسیونالیزم فکری بولغارلرك ، صربلرك ، یونانیلرك غایهٔ ملیلرینی تحدید وحتی بعضلرینك موجودیت مستقبله‌لرینی تهدید ایدن بویله بر اتفاقه ممانعت ایتمه‌سی لازم کلیرکن بویله اولمادیغنه [٦] نظراً بو اتفاق وه‌نیزه‌لوس ویا بولغار رجالنك کندی کندیلرینه وجوده کتیردکلرینه ، کتیره‌بیلدکلرینه ایناندق یك ساده دلانه بر اعتقاد اولور .

فرانسه مؤلفین متحیزه‌سندن موسیو (أرنس له‌مونون) طرفندن (آوروپا وانکلتره پولتیقه‌سی) نامیله نشر اولنان وبوسنه بوتون بالقان حکومتلرینی زیارت ایدیشی جلب دقت ایدن فرانسه

---

[٦] احوال اخیره‌نك بالقان خریطه‌سنجه وجوده کتیره‌جکی تبدلات اوراده‌کی اقوامك حسیات ملیه‌لرینی ابطال ایده‌مه‌یوب آنیا دها زیاده اشتعال ایده‌رك شیمدی‌یه قدر بونلرك روم ایلیده ایقاع ایده‌کلدکلری شورش دها شدتله دوام ایده‌جکنده اشتباهه محل یوقدر .

مجلس مبعوثانی رئیسی موسیو (پول دهشانه‌ل)ك بر تقریض تقدیر-
کارانه‌سیله موشح وفنون اقاده‌میسنك مکافاتنه مظهر اولان بر
کتابده غایت صریح وجدی بر لسان ایله : « آلمانیانك حرص
تفوقنی تحدید ایده‌رك آوروپا موازنه‌سی اساسنه مبنی بر پولتیقه
تعقیبنه مجبور ایدیله‌بیلمه‌سی ایچون ائتلاف مثلثك بالکز کندی
ائتلافلرینك تأیید وتقویه‌سی واکمال تسلیحات ایتمه‌سی کافی
اولمایوب اکر ائتلاف مثلث ، آوستریانك متفق اولان آلمانیانك
تورکیا ایمپراطورانی وبوتون بالقان شبه جزیره‌سی اوزرینه
بایراغنی دیکمه‌سنی منع ایتمك ایسته‌رسه آلمانیا — آوستریا اتفاقنه
خصم اولماسه بیله هیچ اولمازسه بونلره تابع اولمایه‌جق
بر بالقان اتحادی وجوده کتیرمکه اولانجه قوتلریله چالیشمالیدرلر.
« تورکیا وروما‌نیا آلمانیایه تابع اولدقلرینه کوره صربستان ،
بولغارستان ، قره‌طاغ وحتی یونانستانك قوای عسکریه
واقتصادیه‌لرینی الکواسع بر صورتده وبر آن اول تکمل ایتدیرمکه
چوك درجه‌ده معاونت ایتمك ائتلاف مثلث ایچون بر وظیفهٔ
مهمه‌در . علی الخصوص صربیه‌نك تقویه وتسلیحی درجهٔ
وجوبده‌در . چونکه قوتلی بر صربیه آوستریانك بوکرینه
صاپلانمش بر خنجر اولاجقدر.... » یولنده بر توصیهٔ مخصوصه‌ده
بولنلمسی هر حالده جالب دقتدر . شو حاللره نظراً بلااستثنا
بالجمله مملکتمزك اصلاحنده دوام ایدن اهمالات مزمنه‌دن طولایی
کیملری اتهام ایتمك لازمسه اونلری جمله‌مز اتهام والی الابد
تلعین ایده‌لم . فقط ، « روم ایلیده اصلاحات اجرا ایتسه
ایدك بویله اولمازدی » دیه حقیقته توافق ایتمه‌ین بر سوزله بیهوده
کندی کندیمزی اتهام ایله اوغراشمایالم .

روم ایلیده‌کی تشبثات اصلاحیه‌مزی خارجاً ، داخلاً تقدیر ایتدیره‌جك معجزه ، عندالاقتضا حیدر پاشادن یلدیرم کبی سرکه‌جی‌یه کچه‌جك سکز یوز بیك سونکونك اوجنده وسکز اون قوتلی زرهلینك طوپلری آغزنده ایدی . افسوس ، افسوس !

٨

مملكتمزی اضرار وتخریب ایده ایده نهایت بو حال دلسوزه كتیرن مصائبك منبعی بالكز دور مطلقیتده دكیل دور مشروطیتده‌ده بردورلو واز كچمك ایسته‌مه‌دیكمز مركزیت مفرطه اولدیغندن كچن‌مارتده بیروتدن باب‌عالی‌یه تقدیم ایله‌دیكم لایحه‌ده بوبابده لسان رسمی وصفت مأموریتمك‌مساعد اولدیغی درجه‌ده عرض مطالعات ایتمشدم .

او لایحه‌ده ایضاح ایتدیكم وجه‌ایله بزم ایچون الك مستعجل بر اصلاحاتك مقدمه‌سی ولایتلرك — حقوق اداره مؤلفنك تعریفی وجهله مثلا قونیه ولایتی قونیه‌ولایتی اهالیسنك اداره ایتمه‌سی درجه‌سنه قدر وارمقله حاصل اوله‌بیله‌جك بر عدم مركزیت شكلی آلمامق شرطیله — اك واسع برصورتده تزیید اقتدار وتوسیع صلاحیتلری ماده‌سیدر .

عدم مركزیته طرفدار اولان بعض ذواتك مقصدلری ده (دەقونسانتراسیون=توسیع مأذونیت) اولدیغی،دەسانترالیزاسیونی (توسیع مأذونیت) دییه ترجمه ایتمه‌لرندن مستفاد اولمقده‌در .

اول وآخر قانون اساسی ایله‌ده قبول اولنان بو توسیع مأذونیت وتفریق وظائفك درجه‌سی حالا تعیین ایدیله‌مه‌دیكی كبی بر اساس اوزرینه ترتیب اولنوب اوچ سنه‌دنبری باب‌عالی ومجلس مبعوثان آراسنده‌ده سیار اولان ادارهٔ ولایات قانونی‌ده بردورلو اتمام وقبول اولنه‌مادی .

مركزيت مفرطهٔ حاضره‌ایله ولایتلرمزی ناصیل اصلاح ایده‌بیله‌جکمزی لایقیله آکلایه بیلمك ایچون کوز اوکنده بولنان استانبولی، استانبول ولایتی‌نه‌قدر اصلاح ایده‌بیلدیکمزه بقمق کافیدر .

استانبول ولایتی ولایات سائره ایچون برمثال انتظام و ترقی اولمق لازم کلیرکن اك اوزاق ولایتلرمزدن بری اولان موصل ولایتی قدر بیله بر انتظام تشکیله لایق کورله‌دیکی کی اصلاح واعماره متعلق مساعی وموفقیاتجه‌ده بالنسبه ینه موصل ولایتی درجه‌سنه واصل اولهمادیغی میدانده‌در .

دوائر بلدیه‌یه عائد دینیله‌جك ایچون استانبول واسکداردن وبای تخت‌ك محلاتندن معدود اولان‌قزیل طوپراق ، ازن کوپی نامارنده‌کی چامور دریالرندن بحث ایتمه‌یه‌لم .

فقط استانبولك تنزهکاهلرندن اولان کاغدخانه وعلم‌طاغی جوارنده‌کی قرون وسطی کویلرینك موصل ولایتك اك مجرا کویلرندن فرقی بالکز اقلیم فرقندن عبارت اولدیغنه کوره مرکزیتی بیله اصلاح وتنظیم ایده‌مه‌ین بر مرکزیت نامنه‌نك همان باشقه بر دنیا دینه‌بیله‌جك قدر اوزاقلرده‌کی ولایتلرمزی ناصل اداره ایده‌بیله‌جکی کمال حجاب وتأثرله دوشونیله‌جك بر حقیقت فجیعه‌در .

بو مرکزیت غافله‌نك یالکز زمان استبداده دکل دور مشروطیتده دخی ولایتجه ترقی ومعموریته کیم بیلیر نه‌قدر ممانعت ایده کلدیکنی مادةً اثبات ایده‌جك یوزلرجه دلسوز ، غریب ، مضحك ومبکی وقایع تعداد ایده بیلیرم ؛ فقط بوراده راست کله موصلدن بحث ایتدیکی ایچون موصله متعلق اولانلرك اك اول

خاطرمه كلنلرندن برقاچنی خلاصةً حكايه ايده جكم :

بر يوزنده انسانلر يورومكه باشلاديغی تاريخدن بری مناعت مشهورەسيله ابناء سبيلی ازعاج واضرار ايده كلمش اولان (زاخو بوغازی) نی عشاير عمله‌سيله كشاد ايده‌رك منتظم بر شوسه ياپمق ايچون لزوم كوريلن باروتك سنين وفيردن بری عسكرده‌پوسنده چورومكده اولان باروتلردن — اثمانی‌ويرلمك شرطيله‌ده — اخذينه استانبولدن مساعده استحصالی امكانی بوله‌ماديغندن باروت قاچاقجيلرينی‌تعقيب ايتمك جملهٔ وظائفمدن اولديغی حالده مذكور طريق مهمی بوقاچاقجيلره‌كيزليجه باروت بايديرمق صورتيله وبر جنايت‌ايقاع ايديبيوركبی خوف وحذرله بايديره بيلمشدم . موصله مواصلتده ، بر قاچ سنه‌در بر قاچ عادی شقی طرفندن ضبط واستيلا ايدلمش اولديغنی كمال حيرتله اوكرنديكم (مزوری) نامنده‌كی جسيم بر ناحيه مركزينك عسكر سوقيله تخليصنه مساعده اولنمامقله برابر — اوزمانك تعبيری وجه ايله — استعمال سلاح ايتمه‌مك شرطيله‌ده ژاندارمه‌يه كوچوك بر مفرزهٔ عسكريه ايله مظاهراته دخی موافقت اولنماديغندن قيشله‌دن بر قاچ بوری چالديروب (سرقت ايتديروب) موجود ژاندارمه‌يه بر آزده افراد عشاير علاوه ايده‌رك كويا بر ايكی طابور عسكرله هجوم ايديليورمش كبی ليلاً بوريلر چالديريله‌رق شقيلرك تحصنكاهلری باصيلوب اون ايكی نفردن عبارت اولان رؤساء اشقيادن اون‌بری حياً وميتاً دردست ايديله‌رك ناحيه استرداد ايدلمش‌ايدی . ناحيه‌نك ممالك عثمانيه‌يه اعادهٔ التحاق (!) خبری استانبوله واصل‌اولور اولماز مدبرلكنه تعيين واعزام اولنان آنجاق اون يدی

باشلرندەکی برچوجوق (!) ناحیەنك احوالی موصلده اوکرەنەرك اورایە کوندرلمەسنی آغلایەرق رجا ایتمشدی !..

موصل جوارنده حمام العلیل نامنده مهم بر قاپلیجه واردر . بوکا هرسنه بوتون ولایات متجاوره ایله برابر ایراندن وحتی هندستاندن اون بش یکرمی بیك مملولین کلیر . قاپلیجەنك حالی پك ابتدائی وامید شفا ایله کلن مرضایه دیکر بر مرض ساری اهدا ایدەجك درجەده قواعد حفظ الصحەیە مغایر اولدیغندن هم موصل ایچون بر امراض ساریه منبعی قاپادلق ، همده وارداتی تأسیس اولنەجق مکتب صنایع وغربا خستەخانەسنه تخصیص ایله ایکی مؤسسۂ خیریه وناقصەنك ادارەسی تأمین اولنمق اوزره خزینۂ دولتدن برپاره معاونت طلب ایتمەمك شرطیله اصلاح وتنظیم ولزومی قدر هوتللر انشا ایتمکه تشبث ایتمشدم .

میاه حاره ومعدنیه ایچون برنظامنامه قامه آلنماسی متصور اولدیغندن بوبك موقع تطبیقه وضعنه قدر حمام العلیلك کما فی السابق ادارەسنه شورای دولتدن قرار ویریلەرك تشبث ابطال ایدلدیکی وآرادن اون بش سنه کچدیکی حالده نه متصور نظامنامه یاپلمش ، نه ده موصلك منبع امراضی قپادیله بیلمشدر ...

٩

مملكتمز ايچون اك واسع ومعقول بر صورتده توسيع مأذونيت وتفريق وظائف اساسی اوزرينه تشكيلات واصلاحات اجرا ايتمكدن باشقه چارۀ سلامت كوريلهمديكنه نظراً بوندهده محذورلی يوللره صاپمامق ايچون استانبول ولايتی دخی داخل اولديغی حالده اصلاحه احتياجده بری برندن هيچ بر فرقی اولمايان ولايتلك جملهسنه عين شكل ودرجهده تطبيقيله اقسام مملكتدن بر قسمنه امتياز ويريلمش كبی مضر ظنلر، بوندن محروم قالاجق ولايتلرجه محق اغبرارلر، انكسارلر تولد ايدهجك باشقه لقيردن قطعياً توقی ايدلمهسی درجۀ وجوبدهدر.

بو سوزدن مقصدم بالكز مأذونيت وتشكيلات اساسيهنك عين شكل وصورتده اولماسيدر. يوقسه بعض اصول ونظامات متفرعهجه هر طرفك احتياجات وقابليات خصوصيهسی نظر دقته آلنمق لزومی آشكاردر. ذاتاً توسيع مأذونيتده اك زياده هر طرفك قابليت واحتياجنه كوره تأمين فعاليت ومنفعتی ديمكدر.

مثلا ازمير ايله موصلك تفرعاتجه عينی اصوله تابع طوتلمالری برطرف ايچون توقف، ديكری ايچون نابهنگام استعجالی انتاج ايدر.

قبل المشروطيه ترتيب اولنوب تجربه طريقيله يالكز خداوندكار ولايتنده تطبيقنه قرارويريلان واستانبولك يانی باشندهكی بروسهده بيله تطبيق ايديلهبيلديكی نجه الآن مشكوك

اولان ضابطهٔ صحیهٔ حیوانیه نظامنامه‌سنك زراعت نظارتجه محضا جلب نقود مقصدیله بغدادده تطبیقنه قالقیشلماسی بغدادك آتی قاپوسندن بشندن ادخال اولنانلر سربست قالەرق یالکز اعظمیه نامنده‌کی بر قاپوسندن کیرن حیوانات وطیور اهالیه‌دن اجرت معاینه نامیله — هم‌ده بلا معاینه — دخولیه شکلنده پاره آلنمسنه منجر اولمق کی بر مضحکهٔ مضرویه منقلب اولمش ایدی .

ممالکتی جداً اصلاح واسباب اضمحلالی بوتون اعصار دیده کوکلریله برابر ازاله ایتمکه آرتق برنیت صحیحه حاصل اولمش ایسه یاپاجغمز وبوندن بویله یاپمقدن احتراز ایده‌جکمز شیلرك الك مهم ومؤثرلری شونلردر :

۱ — درت سنه‌در ادارهٔ عرفیه سز یاشایه مادیغمزه نظراً قانون اساسیمزك ویردیکی درجه‌ده انواع سربستی حسن استعماله هنوز قابلیتمز مساعد اولمادیغی فعلاً ثابت دیمك اولدیغندن قانون اساسیك بزم قابلیت حاضره‌مزله متناسب اولاحق صورتده تصحیحی .

۲ — توسیع مأذونیت وتفریق وظائف اساسی اوزرینه یاپیلان (ادارهٔ ولایات قانونی) لایحه‌سنك قابلیت واحتیاجمزه کوره اصلاح وتصحیحیله بلا استثناء بالجمله ولایتلرمزجه تطبیقنه مسارعت ایدلمه‌سی .

۳ — ولایاتجه یاپیله‌حق اعمارات واصلاحات ایچون مقتضی اقتدار وصلاحیتی تمامیله جامع اولماسی لازم کلن ادارهٔ ولایات قانونی احکامنك کرك ناظر وکرك والیلرك اجتهادات وتمایلات شخصیه‌لریله تأخر وتغیردن تامین مصونیتی .

٤ — هر والی تبدلنده حکومتك شکلی ومسلکی ده کیشمش کبی تحولاته محل قالماوق اوزره هرطرفك احوال مخصوصه‌سنه کوره والیلرك تعقیب ایده‌جکلری مسلك ومقصد ایچون سابقندن خافه دور ایدلمك شرطیله کندیلرینه موضح بر پروغرام ویرلمه‌سی .

٥ — مملکتك بالجمله احتیاجات اجتماعیه واقتصادیه وتجاریه‌سنی تنظیم ایده‌جك اولان ولایات قانونی تطبیقه مأمور بالجمله وسائط اجرائیه‌نك اختصاص واهلیتلرینه دقت ایدیلوب بوکا مخالف انتخابلرك ، تعیینلرك طوغریدن طوغری‌یه وطنه خیانت قبیلندن بر جرم کبی تقبیح اولنماسی .

٦ — اکثر ولایتده آز چوق امور نافعه تخصیصاتی موجود وطرق ومعابر احتیاجی هردورلو تعریفك فوقنده حکمران اولدیغی حالده مأمورین فنیه بولنمامسندن طولایی هیچ بر شی یاپیله مامقده اولدیغندن مهندس مکتبی تأمین احتیاج ایدنجه‌یه قدر اوروپادن لزومی قدر طرق ومعابر مهندسلری جلبی .

٧ — شیمدی‌یه قدر کورولدیکی وجه ایله هر ناظر ویا والی ، بوتون ممالك ویا ولایتی کندیلرینه قدر مانده بر مالکانه ومأمورلری بوللی ، بولمز هر امری انفاذه مجبور سرفلر (قرون وسطی رنجبرلری) کبی ظن وتلقی ایده‌رك آکا کوره بر استبداد قهار ایله تصرف واستخدامه قالقیشمامسی .

٨ — مافوق مادونك ، مادون مافوقك هرحالده حسن نیتندن امین اولارق آثار فعلیه‌یه مستند اولمایان سوء ظن ابتلاسندن ، وشیمدی‌یه قدر مع الاسف کوریله‌کلدیکی وجه ایله هرپاك برسیا ، آچیق بر ناصیه کوردکجه بیلان کورمش قدر

متنفر ومضطرب اولارق مطلقا اونی کیرلتمکه چالیشمقدن ؛ طوغری برسوزدن برشتم غلیظه مخاطب اولمش قدر انکساردن واهل نا اهل اشغال ایتدیکمز حکومت صندالیه‌لری ، اومقامه تکمك ایچون هر نه دورلو مزیت لازمسه جمله‌سنی بزه بخش ایتمش ظن ایدرك اویله حرکت ایتمك کبی برصنداليه ماروکتنه اسناد معجزاتدن بوندن بویله اولسون اجتناب ایدلمه‌سی .

٩ — مأمورینك سبب قانونی اولمقسزین تبدیلاتدن قطعیاً احتراز اولنوب بالعکس مأمور اولدقلری محل وسکنه‌سنك بالجمله احوال واحتیاجاتی واهالیلکده مأمورلرك اخلاق واعتیاداتنی لایقیله طانییه‌رق متقابل بروقوف واعتماد ایله مملکته خدمت ایده‌بیلمه‌لرینه امکان وزمان براقلمق لزومنه کوره مأمورلرك ممکن اولدیغی قدر ادامهٔ مأموریتلری وحتی آلمانیاده اولدیغی وجه ایله مأمورینك حکام کبی لا ینعزل اولملری .

مأمورلرك بلاسبب قانونی عزل وتبدیل ایدلمه‌سی قانون اساسی احکامندن اولدیغنه ولا ینعزل صفتی سوء حالی تحقق ایدن حکام کبی مأمورلرده قانوناً موجب عزل احوالده عزللرینه مانع اولمایاجغنه نظراً مأمورینك قوهٔ معنویه‌لرینی تزیید ایده‌جك اولان بوصفتك ویرلمه‌سنده فائده‌دن باشقه بر ضرر ملحوظ دکیلدر .

١٠ — مأمورلرك وعلی الخصوص مدیر ، قائممقام ، متصرف ، والی ، ژاندارمه قوماندانی ، پولیس مدیری ، زراعت مأمور ویا مفتشی ، نافعه مهندسلری ، معارف مدیرلری کبی موفقیاتی امتداد مأموریتله متناسباً مزداد اولان مأمورلرك کیفی صورتده لا ینقطع عزل وتبدیللری مملکتی پك زیاده

اضرار ایتمکده اولدیغندن بولندقلری محللرده آثار فعالیت وحسن خدمتلری کوریلان واهالیٔ محلیه‌نك حرمت وامنیتنه مظهر اولان مأمورلرك — اسباب صحیه بالطبع مستثنادر — ترفیعاً بیله قالدیرلماسندن مملکتجه تحصل ایده‌جك ضرر وضیاعه محل قالمامق ایچون ناحیه، قضاء، لواء، ولایتلرك برنجی، ایکنجی، اوچنجی صنف اعتباری لغو ایدیله‌رك ۱۹۰۷ تاریخندنبری فرانسه‌ده دخی قبول ایدلمش اولدیغی اوزره صنوف شخصیه تأسیس، یعنی ناحیه، قضاء، لوا وولایتلر صنفاً مساوی عداولنه‌رق تعیین اولنه‌جق مدیر، قائممقام، متصرف ووالیلر صنوفه تابع طوتیلوب اکا کوره معاشلر تخصیصیله اوچنجی صنفدن بر مدیر وياخود والی ابراز اهلیت واستحقاق ایله‌دیکی تقدیرده ترفیعاً ایکنجی صنفدن بر ناحیه ویاولایته کوندریله‌رك هم کندیسی هم ترك ایده‌جکی ناحیه ویاولایت، همده خرجراهدن خزینهٔ دولت متضرر اولمقدنسه بولندقلری محللرده کندی صنف شخصیلری ترفیع ایدیله‌رك او صنفه مخصوص معاشلك اعطاسی بالوجوه نافع ومرجحدر.

۱۱ — مأمورینه ویریلان خرجراه مسأله‌سی‌ده شایان دقتدر.

وقتیله بر واپورده بصره ولایتنه کیدن عینی درجه‌ده ایکی مأموره تصادف ایتمشدم.

بونلرك آلدقلری خرجراه مساوی اولدیغی حالده بری بر قاچ نفوس عائله‌سی بولندیغی ایچون کوکرته‌ده، دیکری مجرد بولندیغی ایچون برنجی قامارهده کیدییوردی.

مأمورلره افراد عائله‌یه کوره خرجراه اعطاسی دنیانك همان

هرطرفده وحتى مملكتمزده‌كى مؤسسات اجنبيه‌دن باشقه يك مصيب اولارق جهت عسكريه‌جه‌ده قبول ايدلمش اولديغى حالده سياحت دائمه‌يه محكوم اولان مأمورلرك بوندن محروميتى قطعياً جائز دكيلدر . بلاسبب ، بلا لزوم مأمورين تبدلاتنه نهايت ويريلنجه خرجراه ترتيباتندن خيلى تصرف ايديله‌جكى كبى يوقاريده ذكر اولنسان عائله‌لى وعائله‌سز ايكى مأموره ويريلن مساوى خرجراه عائله نظر دقته آلنمق شرطيله ويرلمش اولسه عائله‌لى عائله‌سز هرايكى مأمورك هيچ اولمازسه ايكنجى قماره‌ده عزيمتلرى ممكن اولوردى .

بصره‌يه قدر بودرجه‌ده سفالتله كيدن بر مأمورك بر قاچ آى صوكره بلاسبب انفصال ايدرك بودفعه ولو غيركافى اولسون خرجراهسز استانبوله تأمين عودت ايده‌جكى وبر دها مأمور اولور وأوله فرصت كچرسه ارتكاب وارتشادن كنديني منع ايده‌مه‌مسى نه قدر مشكل بر مجاهده اولاجغى متصفانه دوشونولمكه شايان بر مسئله‌در .

١٢ — بالجمله شعبات حكومت ايچون اهل ومتخصص مأمورلر يتشديرمك مملكتجه خيلى فداكارلق وآز چوق زمان مرورينه متوقف وبك يكى اولان بعض مكاتبمزك بو احتياجى دها مدت مديده تماميله تأميندن عاجز اولديغنه واوروپادن مهندس ، معلم ومشاور كبى مأمورلر جلبى ممكن ومقتضى ايسه‌ده يوزلرجه ، بيكلرجه كوچوك بيوك مأمور جلبى فرض محال اولارق جائز وقابل فرض اولنسه بيله بزم مأمورلرى استخدام ايتمك لزوم وضرورتى ده بديهى بولنديغنه نظراً اكثريت عظيمه‌سى جهل مركب حالنده بولنان اقوام ايچنده اكثرى

مملكتك هيچ بر لطف تربيته مظهر اولمايارق خدائى نابت
اشجار قبيلندن يتيشمش اولان مأمورلرمزك قابلياتى حقنده او
قدر مشكل پسند اولمغه انصاف ووجدان مساعد اولماديغى كبى
بوندن، بويون-وقطبيعته قالمش اولان اكثريت عظيمهٔ اهالينك
سويهٔ عرفانى لزومى قدر اعلا ايدلمكسزين الك مترقى ملتلرك
نزه كوره بك مغلق قوانينى حرفياً مملكتمزده تطبيق ايچون
مأمورين واهاليى بيهوده تضييق ايتمه‌يوب اوروپاليلرك سويهٔ
عرفانجه بزمله همحال اولان ممالكده تطبيق ايدلرك نتايج حسنه
اقتطاف وخلقى بالتدريج شهراه ترقى وتكامله سوق ايتمكده
اولدقلرى قوانين شكلنده ممكن مرتبه بسيط قانونلر، نظاملر
يابق، وظائف مأمورينى ساده‌لشديرمك . مخابرات بيهوده‌يى
آزالتمق ، بى سود معاملاتى حذف ايتمك، اضرار ناس واشغال
مأمورسندن وافتهٔ زماندن باشقه بر فائده‌سى ملحوظ اولميان
تشكلاتى قالديرمق ، بزم عادات وعنعناتمزله توافق ايتمه‌ين اوروپا
قانونلرينى حرفياً ترجمه وتكاملات بشريه‌نك تابع مضطر بولنديغى
قوانين ثابته وعنيده‌دن كنديمزى مستثنا فرض ايدرك تطبيقنه
تشبثده استعجال ايتمه‌مك موافق حال ومعقول اولور .

مثلا : خطهٔ عراقيه‌ده بغداددن صوكره الك بيوك والك متمدن
برشهر صايلان كربلاده ايچه زماندنبرى محاكم عدليه تشكيلاتى
موجود اولديغى حالده شهر كنارنده تحدث ايدن بر قتل
دعواسى بيله اصول قديمهٔ عشائر دائره‌سنده فصل اولنمقده ايكن
اوراده اولسون قانونه اطاعتله اون كون ظرفنده محكمه‌ده
اثبات وجود ايتمه‌ين واساساً حقوق مدنيه‌دن نصيبى وانسان
اوغلانك بويله بر حقى اولديغندن خبرى بيله اولميان بر مجرم

بدوی‌یی (حقوق مدنیه‌دن اسقاط !) جزاسیله تهدیده قالیشمق کبی حکومتك جدیت ومهابتنی مخل تکلفات مضحکه‌یه محل بیراقامقده آز چوق بر منفعت واردر . [۱]

۱۳ — اهالی وحکومتی الک چوق مشکلاته ومعاملاتی تأخراته دوچار ایدن شیلردن بریده تقسیمات ملکیه‌مزك مناسبتسزلکیدر. بر کویك اوچ ساعتدن زیاده اوزاق بر ناحیه مرکزینه، ناحیه‌نك نهایت بر کونلك بر قضایه ، قضانك ایکی کونلك بر لوا ولوانك اوچ کوندن زیاده بعید بر ولایت مرکزینه مربوطیتی قطعیاً تجویز اولنه‌مایدر .

سهل المرور طرق ومعابری ، یوللرنده لزومی قدر امنیت، مراحلده قابل اسکان خانی ، هوتلی بولنمیان وهله بعض ولایات یوللرنده والیلرکده آچیقده وحیوانات وحشیه مغاره‌لرنده کیجه‌له‌مکه مجبور اولدقلری کمال اسفله اعتراف ایدلمك لازم کلن مملکتمزده بر لوانك سکز کونلك بر ولایته مربوطیتی علی الخصوص ایام شتاده نه‌قدر مشاق وفجایعی موجب اولدیغی دوشونیله‌جك برشیدر . تقسیمات ملکیه‌نك اصلاحی ایچون ایکی سنه قدر اول باب عالیده برقومیسیون تشکل ایتمش ایسه‌ده هیچ اولمازسه بردرجه‌یه قدر تدقیقاتده بولنمه دکل ، منتظماً بر دفعه اجتماعه بیله موفق اوله‌بیلدیکی مشکوکدر . بومسأله مهم اولدیغی قدرده مشکلدر .

---

[۱] اصول محاکمات جزائیه قانونی عیناً (میریامتر) تعبیرینه وارنجه‌یه قدر حرفیاً قبول ایتدیکمز فرانسه‌نك (حقوق جزا) مؤلفلری بو (حقوق مدنیه‌دن اسقاط) جزاسنك مناسبتسزلکندن شکایت وحتی فرانسه‌ده بیله صنوف اهالیدن برطاقمنك بونی برجزا کبی تلقی ایتمه‌دکلرندن بحث ایله تعدیل وتصحیحنی طلب وتوصیه ایتمکده‌در .

مثلا : آنقره‌یه دها قریب، دها مناسب اولان بر قضا قزیل ایرماقده بر کوپری بولنمادیغی ایچون قسطمونی‌یه تابع مضطر اولدیغنه نظراً کویلردن ناحیه‌لره ، ناحیه‌لردن قضالره ، قضالردن لوالره ، لوالردن ولایت مرکزلرینه ، اسکله‌لره ، استاسیونلره ییدری یاپلماسی ایجاب ایدن شوسه‌لرك ، کوپریلرك ومقتضی ومتصور شمندوفر خطوطیله متعدد ولایاتدن کچه‌جك عمومی شوسه‌لرك تدقیقات مکمله اوزرینه قطعی بر پلانی یاپلادقچه وتجاری ، اقتصادی وعسکری علاقه ومناسبتلرده نظر دقته آلنمادقچه ثابت ونافع بر تقسیمات ملکیه اجراسی ممکن اولامایه‌جغندن اول امرده موجود ، مقرر ویا متصور طرق مواصله‌نك بر پلانی یاپلق اقتضا ایدر. مثلا: آنقره‌یه مناسب بر قضانك دها اوزاقده‌کی قسطمونی‌یه الحاقه مجبور ایدن کوپریسزلك آنقره ملحقاتندن بر قسمنك معاملات عسکریه‌جه قسطمونی‌یه مربوطیتنه ممانعت ایده‌مه‌مسی کبی اطرادسزلقلر دخی کورلمکده اولدیغندن دوائر عسکریه تشکیلاتی ممکن مرتبه تقسیمات ملکیه‌یه توفیق اولنه‌رق عسکرلکه متعلق بر ماده ایچون مرکز قضایه کیدن بر کویلونك دوائر حکومته عائد برایشی ده کوره بیلمه‌سنده وبوقضا مرکزینه اخذ واعطا ایچون دائما کیدوب کلدیکی و آز چوق اشخاصی طانیدیغی بر قصبه اولماسنده‌کی منافع ومحسنات محتاج ایضاح دکیلدر .

١٤ — درت سنه‌در دوام ایدن اشکال مؤسفه ونتایج الیمه‌سنه نظراً بزم ایچون (فرقه) مهلك بر تفرقه دیمك اولدیغی قطعیاً تحقق ایله‌دیکندن بعدما بویله فرقه‌لر احتراصات واختلافاتندن منبعث مناقشات خسته بر والده‌نك باشی اوجنده‌

بری برینی قیروب کچیرن یاراماز اولاد منازعاتندن باشقه برشی اولمایه‌جغنه جمله‌مزجه قناعت حصولی.

خلاصه : اصلاحاتده نظر دقته آلنه‌جق شیلر بونلردن عبارت اولمایوب عرض ملاحظات ایدلمك لازم کلن دها برخیلی موادك وباب عالیجه‌ده اصلاحات وبعض تشکیلات مخصوصه‌یه اولان احتیاجك عرض وایضاحی اصلاحات تشبثنده کوریله‌جك آثار جدیده‌یه تعلیق ایدلمشدر.

أرن کوی : ١٠ کانون اول ٣٢٨

∴

بیروتدن مقام سامیٔ صدارتپناهی‌یه تقدیم ایله‌دیکم
فی ١٥ مارت سنه ٣٢٨ تاریخلی عریضه صورتیدر :

حال واستقبالی دورلو دورلو مصائب ومهالك تهدید ایدن بوملك وملت ایچون مدار محض سعادت وسلامت اولاق اوزره متحسرانه براشتیاق ایله بکله‌نیلان ادارهٔ مشروطه‌نك اعلان مسعودندن بری هر ناصیاسه بری برینی تعقیباً تحدث ایدن غوائل خارجیه وداخلیه‌نك کمال شدتله محتاج اولدیغمز اصلاحات وتنظیمات ایله اشتغاله میدان ویرمه‌دیکی محیط وزمانك احوال وایجاباتنه واقف اولان خواصجه معلوم ایسه‌ده شکل حکومت وادارهٔنك محسنات ومنافعی آنجق آثار نافعه‌سنی فعلاً ومادةً کورمکله تقدیر ایده‌بیلان اکثریت عظیمه داخلی خارجی آمال واحتراصاتدن نشأت ایدن احوال وحادثاتی شکل حکومتك مجذوبات ومستلزماتندن ظن ایتمك کبی بر سؤ ذهاب ایله‌متأثر وبناءً علیه‌انکسار امل‌یأسیله مضطرب اولدقلری باب عالیجه‌ده لزومی قدر معلوم اولاجغنده شبهه یوقدر .

حقلی ، حقسز هرحالنکی برسببله اولورسه‌اولسون اکثریت عظیمه‌نك شکل ادارهدن صوغومغه باشلاماسی حکومت ایچون نه قدر مضر وممالکت ایچون نه‌درجه‌ده مهلك اولدیغی مستغنیٔ عرضدر .

بالجمله صنوف اهالی ایله دها یاقیندن حال تماسده بولنیلان طشره‌ده آثار مؤسفه‌سی صورت صریحه‌ده کوریلان احوال حاضرهٔ روحیه ، اوچ بوچوق سنه‌دن‌بری مبذولاً واقع اولان مواعد اصلاحیه‌نك بوندن بویله‌ده تکررات قولیه‌سیله قابل ازاله اولمادیغندن حکومت مشروطه‌مزك ولایاتجه اصلاحات وتنظیماته سرعت ممکنه ایله باشلاماسی الزمدر .

ولایاتجه اصلاحات وتنظیمات مقتضیه‌یه باشلایه‌بیلمك ایچون دکیل ، حال حاضرك اشکال وخیمه پیدا ایتمکدن ممکن مرتبه محافظه‌سی ایچون‌ده ، اسباب عدیده ایله دوچار ضعف اولان نفوذ حکومتك ولایتلره اقتدار وصلاحیت اعطاسیله تقویه‌سنه مسارعت اولنمق تحت وجوبده‌در .

جهالت اولانجه کثافت منحوسه‌سیله بردوام اولان برمملکت خلقنك قوتدن باشقه بر شیئه عرض انقیاد ایتمیه‌جکی نه قدر قطعیتله مسلم بر حقیقت محققه ایسه حکومت هر نه شکلده اولورسه اولسون خلقك هر حالده لوازم عدالته تماماً مظهر، محفوظیت جان وماليله مستريح واجراآت حکومتدن مادةً مستفید اولمادقجه ممنون اولمایاجقلری‌ده او قدر طبیعی وبدیهیدر .

اوچ بو چوق سنه‌دنبری ولایاتده والیلرك اهلیت ذاتیه وما منابع قوتدن استعاره ایتدکلری قدرت اضافیه نسبتنده متفاوتاً ابراز ایده‌بیلدکلری آثار نفوذ وفعالیت مملکتمزك سلامت سریعه‌سی ایچون مقتضی شکللره تمثل ولازم اولان درجه‌لره تقربدن مع التأسف اوزاق وپك دون قالمشدر .

ادوار استبداد وبونك موجباتندن اولان سؤ اداره‌نك عصرلرجه دواميله دورلو ، دورلو موانع صلاح وترقی پیدا

ایدن مملکتمزك آرزو ایلدیکی صورتده تحسین احوالی اوزون وغوائلدن مصون زمانلره محتاج اولدیغی درکار ایسه‌ده قوه‌مالیه وقابلیت حاضره‌مز نسبتنده اولسون طریق صلاح وترقی‌یه کیره‌بیلمکلکمز دخی شوهدفه طوغری ناصیل حرکت ایده‌جکنه واقف واوامر ونواهیسی نافذ بر حکومتك سوق ودلالت متمادیه‌سنه متوقف اولدیغندن ولایتلرك تزیید نفوذ وتوسیع صلاحیتی مقتضی وبونفوذ وصلاحیتی حسن استعمال ایده‌بیله‌جك مأمورلر انتخاب وتعیینی وجوبی دخی ایضاحدن مستغنیدر .

باب عالی ونظارتلردن وریلن اوامری ملحقات ودوائر متعلقه‌سنه تبلیغ ودوائر ولایتك استانبولده‌کی مرحله‌لریله اولان مخابراتندن بعضلرینه بلا لزوم وبلا فائده توسط اتمکدن باشقه بر صلاحیتی بولنمایان والیلردن اصلاح مملکت وتزیید شرف حکومته متعلق موفقیتلر امیدینه محل اولمادیغی پك آشکاردر .

علی الخصوص ولایتلرده بالجمله دوائر حکومتك احوال ومعاملاتی بالکز بالنتیجه دکیل هرصورتله والی ولایتك وظائف اساسیه‌سیله علاقه‌دار اولدیغی وتعبیر آخرله والینك موفقیتی آنجق بونلرك مساعی ومعاونات مشترکه‌لرنده‌کی آهنك ایله متناسب اولاجغی درکار ایکن بودوائر مأمورلرینه قارشی نفوذ ولایت اولدقجه مرعی الخاطر بر والینك داخل ولایتده کائن بر مؤسسهٔ اجنبیه اوزرنده کوستره‌بیلدیکی قدر اولسون حائز تأثیر اولامامسی و(حکومت قوناغی) دینه تسمیه اولنان بنانك حاوی اولدیغی اوطه‌لر ، هربری یکدیکرینه کلیاً اجنبی برر حکومت مستقله دەله‌کلرینه قرارکاه اولمش دینه‌جك قدر بری بریله اتحادسز ، آهنکسز ومقام ولایته قارشی‌ده رابطه‌سز

مأمورلرله طولدیرلمش بولنماسی کبی موضوع ومقصود اصلی‌یه مغایر براصول اداره‌دن مملکت ایچون نه قدر خیر ومنفعت اومولهبیله‌جکنی تخمینی پك سهلدر .

یالکز مکتوبی قلمنك آمری ، مجلس اداره‌نك رئیسی وعینی درجه‌ده محروم نفوذ متصرف وقائمقاملرك مرجعی اولمقدن عبارت اولان والیلرك صلاحیتلری توسیع وبالعموم دوائر حکومته تأثیر نفوذی تشمیل، یعنی کندیسیله برابر چرخ حکومتی تدویر ایده‌جك بالجمله آلات ایله بیلرنده برر رابطه ومناسبت تأسیس ایدلمه‌دکجه وتعبیر آخرله بالعموم مأمورین محلیه اوزرنده والینك برنفوذ مؤثری محسوس اولمادقجه واستانبولده‌کی نظارتلر احوال وایجابات موقعیه وروحیه‌سنه همان هیچ واقف اولمادقلری برولایته متعلق الك عادی معاملاته قدر مداخله ایتمك وعلی العمیا امرلر ویرمك اعتیادینی برآز التزام انصاف ایله تعدیل ایتمه‌دکجه بوکشمکشك ، بو موانع موفقیتك زوالنه امکان یوقدر .

مع مافیه لوا وولایتلرده مطلقا ادارهٔ ملکیه مکتب ویا مسلکدن یتیشوب بالتدریج ترقی ایتمش، اخلاق واهلیتی مجرب متصرف ووالیلر استخدامی اصولنك مرعیتی کسب قطعیت ایده‌رك متخصص والیلر ، متصرفلر تکثر ایدنجه‌یه قدر بونلرك توسیع صلاحیتی وحتی توسیع مأذونیت وتفریق وظائف اساسی اوزرینه اوچ سنه‌در ترتیبله اوغراشیلان وایکی سنه اول کوردیکم لایحه‌سنده احوال ولایاته نظراً مضحك ، مضر ، غریب وفعلاً تطبیقی مشکل برچوق موادی دخی بولنان واخیراً باب عالی ومجلس مبعوثانجه تصحیح واصلاح ایدلمش اولاجغی

طبیعی اولان (ادارهٔ ولایات) قانوننك شو صیره‌ده تطبیقنه تشبث ایدلمسی بیله موجب تفکردر .

بو عبد عاجز دخی داخل اولدیغی حالده ولاة و متصرفین حاضره ایچنده نه قدرینك صلاحیت واسعه‌یی حسن استعمال و قانون جدیدی مطلوب وجه ایله تطبیق ایده‌بیله‌جکلری دوشونلمکه شایان بر مسأله‌در .

ایچلرنده ذاتاً مرعی اصول و نظامات ایله ده الفتی و امور اداره‌جه ممارسه‌سی بولنمایان والیلر ، متصرفلر دخی موجود اولان مأمورین حاضره ایله توسیع صلاحیت اساسنه مستند بر قانونك تطبیقی صورتیله یکیدن آچیلاجق بر تجربه و حکومت و اهالیجه عمومی بر مبتدیلك دورینك ادارهٔ ولایاتجه ناصیل فترتلر تکوین و بو حال باب عالی و دوائر مرکزیه‌یه نه قدر مشکل الاقتحام مشاغل تحمیل ایده‌جکی شیمدیدن تخمین اوله‌بیلیر .

بدایت مشروطیتدن بری حکومت بو طرز ادارهٔنك مبتدیسی بولنمق و اهالی حاکمیت ملیه‌یی حسن استعماله مقتدر اولاجق درجه‌ده ترقیات فکریه ایله مستحضر اولمامق سببلریله اهالیجه نه ایسته‌نیله‌جکی و حکومتجه نه یاپیله‌جغی بیلنه‌مه‌یه‌رك بزم ایچون قیمتدار اولان اوچ بچوق سنه هدر اولدیغی کبی شیمدی ده یکی بر قانونك ممارسه‌سز اللرله تطبیق واجراسی وضعف حکومتدن بالاستفاده پك شمارق بر چوجوق حال و اعتیادینی آلان اهالینك مطالب طفلانه‌سیله حصوله کله‌جك خطیأت و ترددانك اصلاح و ازاله‌سی صورتیله اضاعهٔ زمان ایدلمك احتمال مؤسفی شایان ملاحظه‌در .

بناءً علیه مذکور قانون جدید موقع اجرایه قونلسون ،

قونلمسون روم ایلی ، اناطولی ، سوریه ، عراق قطعه‌لرینه برر ویاخود مناسبت موقعیه‌لرینه کوره اوچر دوردر ولایته تقسیماً وقتیله روم ایلی ولایات ثلثه‌سی مفتشلکنه ویریلن مأذونیته قریب بر صلاحیتله مفتش عمومیلر تعیینی اصلاح ممالکک بوندن بویله اولسون تأخرات مضره‌دن قورتوله‌بیلمه‌سی ایچون چارهٔ یکانه حکمنده‌در .

[. . . . . حجاز ولایتنک شیمدیکی شرائط اداریه‌سی پایدار اولدقجه اورایه مفتش اعزامی دکیل ، باب عالی تماميله جوار بیت اللهه نقل ایدلسه ینه احوال جاریه‌نک تبدیل اشکال ایتمه‌سی محال اولدیغندن بو خطهٔ معززه مع التأسف دائرهٔ معروضاتك خارجنده بیراقلمشدر .]

اناطولی وروم ایلی ولایتلری دورت منطقه‌یه تقسیماً ایکی وسوریه وعراقه برر مفتش کوندرلمه‌سی والیوم موجود ملکیه ، مالیه ، معارف ، نافعه مفتشلرینه برر ده عدلیه مفتشی علاوه ایدلمك شرط مطاقیله بونلرك وسائط تفتیش وتدقیق اولمق اوزره مفتش عمومیلر رفاقتلرینه مأموریتلری بالوجوه الزمدر .

احتیاج حاضرك لزوم کوسته‌ردیکی درجه‌ده واسع بر صلاحیتی حسن استعمال ایده‌جك بر چوق والیلر ومتصرفلرك درحال بولنمامسی بر آز مشکل ایسه‌ده بونلره یاقیندن نظارت وارشاد ودلالتده بولنه‌رق استحصال مقصود ایده‌جك مفتشلکلر ایچون اهلیت وحمیتلرینه باب عالیجه تماميله اعتماد بویوریله بیله‌جك بش آلتی ذاتك بالسهوله بولنه‌بیله‌جکی درکاردر .

داخلیه واوقاف ناظرلری بك افندیلرك روم‌ایلی و آناطولی اصلاحاتی ایچون محللرینه عزیمتلری قراری بو احتیاج باب عالیجه نظر دقته آلندیغنك دلائل مشکورهٔ فعلیه‌سندن اولوب روم‌ایلی و آناطولینك بر قسمی ایچون لزوم کوریلن اصلاحاتدن عینی احتیاج ایله محتاج اولان اقسام سائرهٔ ممالکك ادامهٔ محرومیتی آتیاً اورالرده بووجه ایله خواه ناخواه مفتشلر اعزامنه تولید ضرورت ومجبوریت ایده‌جکی جهتله موافق حکمت ومصلحت اولمایاجغندن صورت معروضه دائره‌سنده مفتشلکلر احداثی تصویب عالیٔ صدارتپناهیلرینه اقتران ایله‌دیکی تقدیرده کرك والیلرك صلاحیتلری پك محدود اولماسندن متولد ضرر تلافی وکرك بونلرك صلاحیتلری توسیع ایلدیکی تقدیرده بونی سوء استعمال ایتمه‌لرندن ملحوظ اولان محاذیر دفع ایدلمش اولور .

مفتش عمومیلره ویریله‌جك صلاحیت واسعه بونلره باب عالیدن موقتاً اعاره ایدلمش اولاجغی جهتله بوصورتله ولایاتك معاملاتی یوله قونیلوب والیلرك اساسات موضوعه واصول متقرره دائره‌سنده تمشیت اموره کفایتلرینه قناعت حاصل اولدقدن صوکره مفتشلرك مأموریتلرینه نهایت ویریله بیله‌جکنه نظراً اقتضاء حال ومصلحته بونلره ویرلمش اولان صلاحیات واسعه‌دن بر قسم مناسبی ولایتلره ترك ایدیله‌رك فضله کوریله‌جك مقداری کما کان باب عالی‌یه آلنه‌جغی ومع هذا مفتشلر هر حالده باب عالینك اوامر وتعلیماتی تحتنده حرکت ایده‌جکلری ایچون بویله موقت مفتشلکلر احداثیله اونلره ویریلن صلاحیتك ، سوزی بیله نفوه ایدلمکدن قورقیلان

(عدم مركزيت) ه طوغرى بر خطوه آتيلوب بوكا بر اساس ابتدائى وضع ايدلمش اولاق كبى قيل وقاله ده ميدان ويرمه يه جكى آشكاردر .

بى حدود وظائف ومشاغلانه رغماً برر معاونلرى بيله بولنمايان واليلر كنديلرينه مراجعت ايدن ارباب مصالح وشكاياتى استماع ايتمه يه رك دفع ايده مه يه جكلرى وبر استدعانامه ويا تحريرات رسميه يى اوقومقسزين ير توب آتاماياجقلرى جهتله هر مراجعت ايدن اصحاب مصالحى ديكله مك وهر كاغدى اوقومق وبناءً عليه ايسته ر ايسته مز مفردات امور ايله اشتغاله مجبور درلر .

حال حاضرده واليلر بالكز هيئت عموميه سيله ولايتك واليسى اولمايوب مركزه مربوط كويلرك ناحيه مديرلكى ، مركز ولايت قضاسنك قائمقاملغى ، مركز سنجاغنك متصرفلغى وظائفى دخى بونلر اوزرنده تمركز ايتمكده بولنديغندن ولايتك مهم وغير مهم بالجمله معاملات يوميه سنى ايفايه وعلى الخصوص بر آز سكنۀ اجنبيه سى وبر قاچ ده قونسلوس بولنان بر ولايتده ايسه بونلرك مراجعات ومطالباتى ده بالذات استماع وتدقيقه مجبور اولان بر واليك ملحقات ولايته متعلق معاملات ومخابراته وبالخاصه تدقيق وتفكره وعند الحاجه محللرينه كيدوب تحقيقات وتعميقاته لزوم كوسته رن اصلاحات واجراآت اساسيه يه تاصيل وقت بولابيله جكلرى منصفانه تأمل ايديلنجه واليلرك صلاحيت محدوده لرى نسبتنده اولسون منافع دولت ومملكتى تأمين ايده جك خصوصات مهمه ده كى موفقيتسزلكلرينك اسباب

اصليه‌سى كنديكنديسنه تعين ايدر . [١]

شو تفصيلاتدن مقصد چاكرانم خلاصه ايديله‌جك اولورسه : واليلر اوصاف لازمه‌يى تماماً حائز اولسه‌لريله كنديلرى يتيشملرينه امكان مادى مساعد اولماياجق قدر وظائفله مكلف بولندقلرى وتعبير آخرله من القديم اصول اداره‌مزك ايجاد ايتديكى كاغد يغينلرى ايچنده بوغلمقده بولندقلرى جهتله درجهٔ كافيه‌ده صلاحيتلرى اولسه‌بيله بونى استعمال ايله اعمار واصلاح مملكته متعلق مهم ايشلرله اوغراشمغه وقت بولامايه‌جقلرندن وتدقيقات عميقه واشتغالات مخصوصه‌يه محتاج مهام امور ايله اوغراشدقلرى تقديرده ايسه امور عاديهٔ حكومتى تدوير ايدن بر چرخك قوهٔ محركه‌سى تعطيل ايدلمش اولاجغندن واليلر كماكان امور عاديهٔ ولايات ايله مشغول اولمق اوزره مملكتك محتاج اولديغى هر دورلو ترقيات واصلاحاتك اسبابنى تدقيق واستكمال ايچون مفتش عمومى ناميله بر قاچ ولايته صلاحيت لازمه‌يى حائز ديكر بر والئ حقيقى نصبى منفعت وسلامت دولت ومملكت ايچون قطعياً الزم اولوب عكس حال برآتئ قريبده ندامت عظيمه‌يى موجب وخيم واليم نتيجه‌لرله دولت ومملكتى دفع وتلافيسى غير قابل مصائب ومضراته دوچار ايده‌جكنى سكزنده واليلكله وديكرلرنده مختلف

---

[١] كثرت مشاغل ومراجعاندن دولايى بولايجه‌يى ده حكومت قوناغنده وخصوصى اقامتكاهمده يازمغه وقت بولامادينم ايچون افشام اوزرى (رستم پاشا) باغچه‌سنه كيدوب دها اطرافلى دوشونمكه موفق اولامايه‌رق على الاستعجال تسويد ايتديكمى بيروت مأمورلرى بيليرلر . بو قدر مشغول واليلردن باشليجه اجرآته موفقيت بكله‌مك پك بيهوده‌در .

مأموريتلرله بولنديغم يكرمي يه قريب ولايتمزده كي تجارب ومشاهداتمه استناداً وحب وطن سائقه سنه تبعاً عرض ايتمكدن عبارتدر .

في ١٥ مارت سنه ٢٣٨

∴

برنجی دفعه بیروت ولایتنه تعیین عاجزانه‌م اوزرینه ایراد ایتدیکم نطق :

شیمدی شرف قرائت واستماعیله مشرف اولدیغمز فرمان همایون حضرت پادشاهی بوولایت حقنده‌کی آمال عالیهٔ شهریاری ایله ولایتك وظائفی شاهانه بر بلاغتله تلخیص وتصریح بیوردیور .

ذات شوکتسمات حضرت پادشاهینك وجمله مزك اك معزز املی بتون ممالك عثمانیه‌نك مستعد ومحتاج اولدیغی عمران وترقی‌یه تماميله مظهر وبالعموم عثمانلیلرك هر صورتله مسعود اولمالرندن عبارت بولندیغنه کوره بوغایهٔ مقدسه‌نك حصولنی تسریع ایده‌جك اسبابی استحضاره وبونی تأخیر ویا اشکال ایدن هرشیئی ازاله‌یه چالیشمق بز مأمورلرك اك مهم وظیفه لرمزدر .

بو قدر بویوك ومهم وظائفی درعهده ایده بیلمك جسارتی هیچ بر مأمورك اقتدار شخصیسی اوزرینه وضع اساس ایده میه‌جکنی هرکس بیلیر . شو صیره‌ده بیروت کبی نازك ومهم بر ولایتده خدمتی در عهده ایدیشیم اولا توفیقات الهیه‌یه بوتون اطمئنان قلب ایله استناد ، ثانیاً شرع شریف وقوانین دولتله منافع مملکته موافق تشبثات واجراآتده باب عالینك

مساعدات ومظاهراتنه وبلا استثنا بالعموم سكنهٔ ولايتك معاونات وطن پرورانه‌لرينه اعتماد محصوليدر .

ان شاء الله شو اركان قويهٔ اعتمادمی توهين ايده‌جك احواله اصلا مصادف اولميه‌رق متمادی بر سعی واقدام ايله چاليشه‌جغمی اميد ايده‌رم .

كوچوك بويوك بالعموم مأمورين آرقداشلرمك معاونات خالصانه وحميت پرورانه‌لرينه اولان احتياجمدن آريجه بحثه وبونی رجايه حاجت يوقدر . چونكه هركس كندی ايشنده موفق اولمق ايسته‌ديكی كبی هر مأمورده وظائفنده اكتساب موفقيت ايتمك ايسته‌ر . بو حال پك طبيعی وپك ممدوح بر امل ، — تعبير آخرله — بشريتی مستعد اولديغی تكملاته ايصال ايدن بر حس مبارك ، بر موهبهٔ فطرتدر .

هر صنف مأمورينندن رجا ايده‌جكم معاونت هر برينك كندی وظيفه‌سنده احراز حسن موفقيته ، احتياج حال وزمان ايله متناسب بر عزم وفعاليتله چاليشمه‌سيدر .

والينك كندينه مخصوص بر موفقيتی ده اوله بيلور ؛ فقط بو موفقيت نه اولسه بالجمله مأمورينك موفقيات متحده‌سندن متحصل بر مجموعهٔ موفقيته استناد ايتمدكجه موفقياتدن معدود اوله‌ماز . بناءً عليه مركز وملحقاتده‌كی بالجمله رفقامك موفقياتنه دائما محتاج وهر برينك ممدوحيتيله مفتخرم . كنديلرينك الك كوچوك بر يولسز حال وحركتی ظهورنده حيرت محجاب اولنلردن اول بنم يوزمده تكون ايده‌جكنه شيمديدن ايناتمالرينی رجا ومأمورلرمزك خدمات حسنه‌سنی تقدير ايله تشكرنه قدر مسرورانه مسارعت ايدرسه‌م يولسز معاملات وحركات ايچون ده

قانونك تعیین ایتدیکی صورتده مؤآخذه‌یه اوقدر اسفله شتابان اولاجغمی اخطار ایده‌رم .

الك كوچوك بر مأمورك ، بر عسكر ، بر ژاندارمه ، بر پولیس نفرینك ، بر كمرك قولجیسنك الك اوفق بر قصوری‌ده جمله‌مزه ایراث عیب ایده‌جك بر قصور اولدیغنی بیلمه‌لی وهر برمز كندی‌شرف‌ذاتی ومأموریتمزله برابر رفقاء معصومه‌مزی ده معیوب ایتمكدن درجهٔ نهایه‌ده اجتناب ایتملی یز .

هر صنف اهالئ محترمه‌دن‌ده رجا ایدیله‌جك شیلر واردر . از جمله مأمورین حكومت محضا مملكتمزده ایفاء مأموریت ایتمك ایچون یارادلمش بزدن باشقه ووطنمزه بیكانه برنسله منسوب اولمایوب ینه بو وطنك اولادندن بولندقلرینی ، اونلرك‌ده سائر اولاد وطن قدر حب وطنله متحسس ، وطنك نفعی ، سعادتی ، اعتلاء شان وشوكتی ایچون هردورلو فداكارلغی اختیاره دائما مهیا اولدقلرینی ، خدمات وطنیه‌یه وقف حیات ایلدكلرینی اونوتمش كبی حقلرنده بلاسبب امساك حسن ظن ایتمك مملكت ایچون پك مضر ولازمهٔ انصاف وحمیته مغایردر .

مركز وملحقاتدن مأمورین ووجوه مملكت حقلرنده دورلو دورلو اخبارات وتجاوزاتی حاوی امضاسز مكتوبلر آلیورم . امضاسی بولنمیان مكتوب قرائت ، قائلی مختفی سوزلر استماع اولنماز واولنمامليدر .

بویله امضاسز مكتوبلر ارسالیله شرف وناموسه تجاوز ، پوصویه كیروب ابناء سبیل اوزرینه قورشون آتمق قبیلندن اولدیغندن بونلره التفات ایتمك بودورلو حركات ذمیمه‌یه

معاونتده بولنمق دیمکدر . بو مکتوبلری ایلك دفعه اولدیغی ایچون اوقودم ؛ بعدما امضاسی بولنمیان محررات اصلا اوقونمه‌یوب کمال نفرتله ییرتیلوب آتیله‌جقدن بونلری یازمق ایچون بیهوده اختیار زحمت ایدلمه‌مسنی بو دورلو تجاوزی اعتیاد ایدن فقر احلاق اصحابنه علناً توصیه ایدرم .

کندی حقنده بر تجاوزدن ، بر سوء معامله‌دن — هرنه سببله ایسه — محرمانه شکایت ویا مغایر قانون بعض احوالی خلوص نیت ایله وفقط کیزلیجه اخبار ایتمك ایسته‌ین ذوات ایچون مقام ولایته قارشو اخفاء هویته حاجت یوقدر .

اخبار وشکایتلرینك صحیح حالنده اسملرینك مکتومیتی وعلیهلرنده اخبار وشکایتده بولندقلری کیمسه‌لرك آتیاً شر وضررندن مصونیتلری حکومتجه تأمین ایدیله‌جکنه نظراً امضاسز مکتوبلر کوندرمك کبی بر حرکت مذمومه‌یی ارتکابه کیمسه ایچون ضرورت یوقدر .

کندیم دخی داخل اولدیغم حالده بالجمله مأمورلرك بیله‌رك ، بیلمیه‌رك قانونه ، وجدانه مغایر ومنافع دولت ومملکتی مخل حرکاتندن ناموسکارانه برصورتده بی خبردار ایدنلری جمله‌مز ایچون مرشد خیرخواه عد ایله کندیلرینه تشکر ایدرم . شو قدرکه بو معاونتك مشکور اولمغه لیاقتی اغراض شخصیه‌دن کلیاً بری وآنجق حسیات وطنپرورانه وحمیتکارانه‌دن منبعث اولمسیله مشروطدر . مأمورین حکومتك اهالی حقنده خلاف قانون اك کوچوك بر معامله‌سی تجویز اولنمیه‌جغی کبی اهالینك ده مأمورلره حقسز تجاوزاتنه قارشی اصلا مسامحه ایدلمیه‌جکدر .

فیوض معارفدن بالنسبه اك زیاده مستفید اولان ولایتلرمزدن

بری وبلکه برنجیسی بیروت ولایتی اولدیغی معلومدر .

سوریهٔ عرفانی بو مرتبه‌دن دون اولان ولایتلرده اصلاح واعمار مملکت ، تعمیم معارف ، توسیع تجارت ، محافظهٔ صحت وحیات کبی مقاصد نافعه‌یه خادم تشبثاتده مأمورینك اهالئ محلیه‌یه ارشاداتده بولنمسی لازم ، حتی اورالرده بعض تشبثاتك مملکته نفعی نتایج فعلیه‌سیله ثابت اولنجه‌یه قدر دورلو دورلو ممانعتلره ، مخالفتلره تصادف ایدلدیکی ده واقعدر ؛ ادوار سالفه‌نك اهمالاتیله دوام ایدن جهل کثیفك مولداتندن اولان بو کبی احوال مؤسفه‌یه بیروت ولایتنك هیچ بر طرفنده مصادف اولنمایه‌جقمدن ، یعنی بوراده مملکته متعلق تشبثاتك نفع وضررینی تقدیر ایچون تجربه‌سنی کورمکه محتاج اولانلر پك آز قالمش اوله‌جقندن وحتی امور نافعهٔ مملکت ایچون بالجمله سر آمدان مملکتك ارشادات ومعاونات وطرفدارانلرینه مظهر اولاجقمدن امید وارم .

سوریه قطعه‌سنك بوتون محاسن طبیعیه‌سی لبنان طاغلرینك شواهق رفیعه‌سندن آشه‌رق بحر سفیدك کنارنده معجزکارانه بر لطافتله اجتماع ایتمش کبی کورونن بیروتك ، برچوق مزیات طبیعیه‌سیله نادر الامثال اولان بو شهرك هر بری بر شهر ایچون منفرداً مدار شرف اولاجق قدر بیوك وکوزل یوزلرجه مبانی ومؤسسات ایله‌دخی مزین اولدیغنه رغماً اك زیاده محتاج اولدیغی بعض شیلردن محرومیتنك بوزمانه قدر دوام ایده‌بیلمش اولماسی حقیقةً موجب تعجبدر .

مثلا : الکتریق ترامواى کبی اك صوك مخترعات مدنیه‌دن اولان وسائط نقلیه‌سی بیله بولنان والکتریقله ، هوا غازیله

تنویر اولنان مترقی بر شهرك اوته‌سنده بریسنده حالا معضله (لابیرنت) حالنده طار ، معوج ، مظلم زقاقلر ، ایچندن چیقیلماز چارشیلر ، تنظیف وتنظیمی مشكل محله‌لر بولنمسی ومحل صحت، مغایر آداب واخلاق احوال كورلمسی جداً موجب اسفدر .

تكمل عمران وانتظامی ایچون مساعدات طبیعیه‌نك هر نوعنه مكملاً مظاهر اولان بیروت ولایتی ، سكنه‌سنك ذكاوت فطریه‌سی ، معرفت ، صنعت وتجارته قابلیت فوق العاده‌سی ایله من القدیم ممتاز ومغبوط اولدیغنی سویلمكه حاجت یوقدر .

بر مملكت ویا سكنه‌سی ایچون عطایای فطرته مظهریت بویوك بر بختیارلقدر ؛ فقط بونلرك مدار فخر اوله بیلمسی مظهریتده دكل آنجق اونلردن امكانك صوك درجه‌سنه قدر فعلاً ومادةً استفاده ایده‌رك اوطوپراق اوزرنده بوتون وطنداشلر یكدیكرینی اوز برادرلری كبی سوه‌رك شرف وشان ایله مسعودانه یاشامق ، اخلاقه معمور ومحتشم بر وطن ، پاك وفخر آور بر تاریخ ، صحیح الوجود ، مهذب الاخلاق ومنور الافكار اولاد واخلاف براقه‌رق اولمك سعادتیله مشروطدر .

یالكز بو ولایته تخصیص كلام ایتمیه‌رك وقسم اعظمی — قارلی طاغلرنده ، پایانسز چوللرنده ، زمردین اورمانلرنده ، وتتبع ایتمش برر خزینهٔ ثروت كبی آقوب كیدن لا یعد نهرلری كنارنده‌كی — یكارجه كویلرینه وارنجه‌یه قدر كوردیكم بوتون ممالكمزی كوز اوكنه كتیره‌رك شونی سویله‌مك ایسترم كه :

معرز وطنمزك همان هر طرفی موقع واقلیمه كوره قدرت فاطره‌نك دست كرمكارندن بكله‌یه بیله‌جكی نعم والطافك هر دورلوسنه مظهر اولمشدر . فقط افسوس كه بز بو نعمتلردن

لايقيله استفاده ايده‌مدك وايده‌ميورز .

بويله مبارك بر وطنك سينهٔ فياضى اوزرنده ، بالتصادف كوزل بر غنچه‌يه ياغمورله نازل اولان قورباغه سوروولرى كبى لاقيد ، بى سود ياشامقده نه لذت ، نه شرف تصور اولنه‌بيلير ؟ بوتون اولاد وطن برربرينى سومه‌لك ، بشريتك الك مقدس قانون سعادتى اولان تعاون وتناصردن قوت آله‌رق اتحاد مساعى ايله اكتساب مسعوديته چاليشه‌جقلرى يرده هيچ يوقدن اسباب اغبرار ايجاد ايله برى برينى اينجتمكده ، شهرك ترقى وتكاملنه يكديكره مانع اولمقده ، خلاصه كندى اوكزى كنديمز ييقمقده وطن ايچون ضعف وخرابيدن وابناء وطن ايچون ضياع ومصائبدن باشقه برشى وارسه‌اوده اخلافك تلعينات محققه‌سندن ، تاريخك مؤاخذات شديده‌سندن عبارتدر .

بناءً عليه بركون بيله افاته ايتمكسزين تشبث ايدلسى لازم اولان ايشلردن برى وحتى بر نجيسى بيروت شهريله ، هر برى مزيات عديده وقابليات طبيعيه‌سيله هر دورلو ترقيات وتكملاته من القديم نامزد اولان ديكر قصبه‌لرمزك تنظيم واصلاحى وهر برنده موجود اولان مغاير صحت احوالك ازاله‌سى ماده‌سى اولديغنى سويليه‌رك شيمديدن جمله‌نك غيرت وحميتنى تحريك ايتمك ايسته‌رم .

الحمد لله ولايتمزك هر طرفنده امن وآسايش بركمال اولوب مركز وملحقاتنجه اخلال سكون ايدن بعض اشرا ييدرپى دردست اولنه‌رق مجازات قانونيه‌لرى اجرا ايدلمكده وايديله‌جكدر .

عصرلردنبرى دوام ايدن هر دورلو عطالتمز طريق ترقيده بزى اكثر اقوام متمدنه‌دن پك چوق كريده بر اقمش اولديغندن

ممكن اولدیغی قدر سرعتله تلافیٔ مافات ایده بیلمك ایچون هیچ بر سبب وصورتله سکتهدار اولمایهجق بر سعی متمادی معجزاتنه شدتله محتاجز .

مساعینك مثمر اولماسی انتظام ودوامه ، انتظام ودوام ایسه بوتون ابناء وطنك یکدیکرینه قارشی اك صاف حسیات برادرانه وجدی ، صمیمی بر اتحاد وطنپرورانه ایله حضور وسکون تام ایچنده چالیشملرینه متوقف اولدیغندن هر نه سبب وصورتله اولورسه اولسون مملکتك سکونی ، سعی واتحادك آهنکنی وابناء وطنك حسن مناسباتنی اخلال ایدهجك هر شیدن پك زیاده اجتناب اولنمسی عمومه توصیه وخلافنده حرکات جاهلانهسی کوریلنلرك افعالی نه قدر کوچوك اولورسه اولسون تأثیرات مضره ونتائج مشؤمهسی نظر دقته آلنهرق کمال شدتله تعقیب وتنکیل ایدیله جکلرینی تأمین ایدهرم .

دور سابقده مأمورین حکومت وعلی الخصوص بر والی تشبثات واجرا آتنك احکام قانونیه ومنافع وطنیهیه مطابقندن زیاده جهت انطباقی محاکمات عقلیه واستدلالات منطقیه ایله قابل کشف اولمایان بر رضایه ولا یسئل عما یفعل بر ارادهٔ قاهرهیه موافق کلوب کلهجکنی تأمل ایتمك مجبوریتیله افعالنده تردد دن وارسته قالامازدی ؛ لله الحمد شیمدی اویله دکلدر . حکومت مشروطه حکومت قانونیه دیمك اولدیغندن معاملاتك قانونه ومنافع وطنیهیه موافقتندن باشقه دوشونهجك مانع عزم اولهجق برشی قالامشدر ؛ بناءً علیه وطنك منافعنه وقانونه موافق بالجمله اجرا آتده وخاصةً امنیت وآسایش مملکتك وقایهسی امرنده ذره قدر تأنی وتردد ایدلمیوب کمال شدت

وسرعتله حرکت ایدیله‌جك ، یعنی هر حالده قانون حکمران اوله‌جق ، هر شیده وطنك سعادت وسلامتی کوزه‌دیله‌جکدر . مملکتك حالاً مادی ، معنوی سکون وحضوریله هر دورلو ترقیات مستقبله‌سی ایچون مطبوعات محلیه دخی مهم وظیفه‌لرله ، بویوك خدمتلرله مکلف اولدقلرندن ارباب محترمهٔ مطبوعاته قارشی دخی برقاچ سوز سویلمکه لزوم کورمکلکم پك طبیعیدر .

غزته‌جیلك دیمك کاغد ومرکب اخذ واعطاسی یوزندن تمتع ایدر بر صنف تاجر دیمك اولمایوب منافع ذاتیه‌سنی دائما وطنك وابناء وطنك منافع مشترکه‌سیله توحید ایدر ومملکته نافع کوردیکی شیلری تشویق وترویجه ومضر اولدیغنه قناعت وجدانیه حاصل ایتدیکی هر شیء صور مناسبه‌ده ازاله‌یه چالیشیر بر صنف افکار منوره اصحابی دیمکدر . وظیفهٔ وطنپرورانه‌سنی تمامیله بیان وایفاسنه مقتدر اولان بر غزته‌نك مملکته ایده‌جکی خدمات حسنه ناصل تصور ایدیله‌جك درجه‌لرك فوقنده ایسه عکسی حالده ایقاع ایده‌جکی مضرت دخی اوقدر بی حد وپایاندر . مطبوعاتك مرتبهٔ رفعت قدری هر شیدن اول اغراض ومنافع شخصیه‌یه آلت اولماق ذاتندن درجهٔ اتقاسیله متناسبدر .

جمله‌مزك ومطبوعاتك مقصد مشترکی وطنك سلامت وسعادتی اولنجه اشکال مساعی در حال اتحاد ایدر . غزته‌لرك صرف حسیات وطنپرورانه ایله قواعد اخلاق وآداب دائره‌سنده وقوعبوله‌جق تنقیدات واویوله‌کی مطالعاتی عموم ایچون وخاصةً بز مأمورلر ایچون بر نوع نعمت استشاره تشکیل ووظائفمزده موفقیتی تسهیل ایده‌جکندن ارباب مطبوعاتدن

بو معاونتی ، بو وظیفهٔ حقیقی دائما تمنی ایده‌رم .

مملکتك سکون وحضورینی وبلااستثنا بالجمله اقوام عثمانیه‌نك ، — تعبیر آخرله — باشقه باشقه باملرله جماعتلره انقسام ایدن بالعموم اولاد معززهٔ وطنك یکدیکریله اولان مناسبات ومصافاتی تزیید وروابط وطنیه‌لرینی تقویه ایتمك الك زیاده مطبوعاتك درعهده ایتدیکی وظائف مهمهٔ فاخره‌دندر .

مطبوعاتك داخل ممالکمزه بر مثلی دها کوستریله‌میه‌جك درجه‌ده بیروت ولایتنده مظهر فیض وبرکت اولدیغنی کورمکله مفتخرم . مطبوعات انتشار ایتدیکی مملکت سکنه‌سنك سویهٔ عرفانی ایله صورت اخلاق وقابلیاتنی الك طوغری کوسته‌رن بر معکس مهمدر .

غزته ستونلرینه ،کتاب صحیفه‌لرینه انتقال ایده‌جك سوزلری تشکیل ایدن مرکب ذراتنك بعضاً ماصیهٔ مملکتده ابدیاً سیلنمز شوائب عظیمه تشکیل واستقبال ملتده پك مخوف الواح مصائب تکوین ایده‌بیله‌جکنی ارباب قلم هیچ اونوتماملیدر . غزته‌لر بولندقلری مملکت ایچون برر منبع شر وضرر دکیل ، تنویر افکار، تهذیب اخلاق ایچون بررمشکاةحکمت ومعرفت اوللیدر .

قصده مقرون اولسون اولمسون وطنك حضور ومنافعنی اخلال ایدن اوراق مطبوعه ایقاع حریق وایجاد مصائب ایدن قونداق پاچاوره‌لرندن باشقه برشی اوله‌ماز . بناءً علیه بوولایت داخلنده انتشار ایدن مطبوعاتك هر حالده ابنای وطن ایچون دلیل خیر وخادم منفعت اوله‌جقلرینی قویاً مأمول ایده‌رم .

جناب حق جمله‌مزی هر حالده مظهر موفقیات بیورسون .

∴

ایکنجی دفعهٔ ولایتمده ایراد ایتدیکم نطق :

بیروت ولایتنه ایکنجی دفعه اوله‌رق مأموریتمی متضمن اولان فرمان همایونك رسم قرائتی بوکونه قدر تأخیر ایدیشیم مقصدسز بر تأخیر دکیلدر . فرمان همایون حضرت پادشاهی مملکتك معموریتنه واهالینك هر وجهله مسعودیتنه وبز مأمورلرك وظائفنه دائر برخیلی ارادات سنیه‌یی محتوی اولدیغی حالده محضا اصول اداره‌مزك ایقاع ایتدیکی قیود ومشکلات احکام منیفه‌سنك تماميله انفاذینه مانع اولدیغی جهتله بو موانع ومشکلاتی ازاله ایده‌رك هرطرفجه قابلیات محلیه‌نسبتنده اصلاحات وترقیاته امکان حاصل ایتمك اوزره باب عالیجه تنظیم اولنان ادارهٔ ولایات قانوننك مرعیت احکامنه ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهینك شرفصدورینه انتظار ایدیوردم . مذکور قانون اخیراً تقویم وقایع جریدهٔ رسمیه‌سیله نشر وبعض مواد متضمنه‌سی تلغرافله تبلیغ بیورلدیغندن بنده تمالی تطبیقاتنه مباشرت ایدلمشدر . قانون اساسینك ۱۰۸ نجی ماده‌سنده‌کی صراحت دائره‌سنده توسیع مأذونیت وتفریق وظائف قواعدینه توفیقاً ترتیب ایدلمش اولان بوقانونك مقام ولایت ومجالس عمومیٔ ولایته بخش ایتدیکی صلاحیت فرمان همایونك متضمن اولدیغی اوامر عالیه‌یی تماميله انفاذه کافیدر . مع مافیه کفایت ایتمدیکی فعلاً تطبیقاتنده تحقق ایدرسه اکمال نواقص یولنده واقع اوله‌جق

معروضاتك مظهر اسعاف اولهجغى طبيعيدر . چونكه اصلاحات آرزوسى بر محل ويا برقسم اهاليه منحصر اولميوب بالعموم عثمانليلرله برابر باب عالى وبالخاصه ذات شوكتسمات حضرت پادشاهينك بو احتياجى جملهدن زياده تقدير بيوردقلرى مذكور قانونك مجلس مبعوثانك اجتماعنه قدر تأخير ايدلميهرك نشرندهكى استعجال ايله دخى مادةً ثابتدر .

ولايت غزتهسيله بر وآريجه طبع ايدلمكده اولان قانون مطالعه ايديلنجه آكلاشيله جغى اوزره بالمركز واليلره دكيل ولايات عثمانيهيه يعنى ولاة ومجالس عموميهيه ايلك دفعه اوله رق ويريلن اقتدار ومأذونيت هر حالده موجب شكران عظيمدر .

بالمركز واليلرك مأذونيتلرى توسيع ايدلديككى بولندهكى اشاعات برمقصد مخصوصدن زياده قانونك محتوياتنهوقوفسزلقدن واكتساب وقوف زحمتنى آلمقسزين سويلهمك ، يازمق دها قولاى كلمهسندن منبعث اولديغى ظن ايدهرم . مجلس عموميه ويريلن اقتدار وصلاحيت قانونك مواد مخصوصهسنده على المفردات مصرح اولمقله برابر سكسان يدنجى ماددهده : (والى اشبو قانون ايله ولايته تفريق ايديلن خدمات محليهيى مجلس عمومى قرارلريله ايفايه مأموردر .) ديلمسى بو اشاعاتك نه قدر اساسسز اولديغنى ، يعنى مجلس عموميلك نه قدر واسع صلاحيته مالك بولنديغنى اثباته كفايت ايدر . اصلاح مملكته تشبث نقطهٔ نظرندن باب عالى ايچون ايلك وبيوك بر خطوه ديمك اولان بوقانونك بعض نواقصى بيله بولنسه قيمتنه وفضل تقدمنه نقيصه كلميهجككى عند الاقتضا دها نافع خطوهلرله تعقيب اولنهجغندن شبهه ايتمكده محل وسبب يوقدر .

ممالکمزه اصلاحاته اولان احتیاج قدیمی احوال جاریه ونتایج مرئیه‌سیله دها ایی تقدیره باشلامقدن متولد وسلامت مستقبله‌نك تأمینی مقصدندن منبعث بر تشبث چاره جویانه قبیلندن اولمق اوزره شوکونلرده اصلاحات تمنیاتی هر طرفجه وعلی‌الخصوص بیروت شهرنجه معتاددن دها زیاده حرارتله طلب اولنمسی — بعض اشکالندن وعصرلردنبری دورروب دورروب‌ده پك ناموافق بر زمانده صبر مزلق کوسترلمه‌سی کبی فرط استعجالدن قطع نظر — اصلاحاته جمله‌مزده بر میل صحیح حصولنه دلیل اولمق حیثیله تقدیره شایاندر . بناءً علیه ممالکتمز کبی مشروطی بر مملکتده اصلاحات تمنیاتنك تعممی مقدمهٔ اصلاح دیمك اولدیغندن بوتمنیدن حس اضطراب ایده‌جك بر عثمانلی قولاغی موجود اولمادیغی واوله‌مایه‌جغی کبی مملکتمزجه اصلاحات ایچون صورت معقوله‌ده تمنیاته اشتراك ایتمیه‌جك برقلب ، برلسان وارسه اونلرك مطلقا عثمانلی قلب ولسانی اولمادیغنه وباحسیات وطن پرورانه ایله متحرك ومتحسس بولنمادقلرینه حکم ایدلمك لازم کلیر .

بناءً علیه بلا استثنا عموم عثمانلیلر وطن معززلرینك حصول مسعودیت ومعموریتنی ایسته‌دکاری وآنجق بو مقصدله اصلاحات آرزوسنده بولندقلری کبی کرك هیئت حاضرهٔ حکومت ، کرك بوندن اولکی ودها اولکی والحاصل دور مشروطیتده کلوب کچن قابینه‌لرك کافه‌سی وحتی بالکز دور سابقده دکیل بالجمله ادوار سابقه‌ده‌کی قابینه‌لری تشکیل ایدن ذواتك‌ده نان ونعمتیله باشادقلری بومعزز وطنك تأمین سلامتی ایچون اصلاحات اجرا ایتمك ایسته‌مش اولدقلرنده شبهه ایتمك

بونلرك جمله‌سی ساکتانه ولاقیدانه تماشای خرابیدن متلذذ بایقوش طبیعتنده برر مخلوق عد ایتمك کبی پك نابجا بر سوء ظن، انصاف وحمیته منافی بر حقارت اولور.

اخیراً درسعادتده کوردیکم پروژه‌لرینه نظراً شو دورت سنه‌دنبری موقع اقتداره کلن قابینه‌لرك همان کافه‌سی بو احتیاجی اهتمام مخصوصله نظر دقته آلمش وحتی بونلردن اك اول یاپیلان پروژه مجلس مبعوثانه تقدیم اولنوب انجمندن دخی خیلی تعدیلات وعلاوات اجرا ایدلمش اولدیغی حالده معامله‌سی اتمام ایدیله‌میه‌رك قالمشدر. بو کره نشر اولنان ادارهٔ ولایات قانونی شیمدی‌یه قدر یاپیلان پروژه‌لرك جمله‌سندن دها واسع ومجلس مبعوثان انجمننك پروژه‌سنه دها موافق اولدیغی معلومات مخصوصه اوزرینه تأمین ایده‌بیلیرم.

کرك ادوار سابقه‌ده وکرك شو دورت سنه‌لك دور مشروطیتده اصلاحات نامنه باشلیجه کوسته‌ریله بیله‌جك بر شی یاپیله مامش اولمسی اوچ سببدن نشئت ایتدیکی اعتقادنده‌یم:

برنجیسی، حکومت عثمانیه‌نك عصرلردنبری اصلاحات داخلیه ایله اوغراشمقه دکیل، بونی لزومی قدر دوشونمکه بیله وقت بوله‌میه‌جق درجه‌ده غوائل خارجیه وداخلیه‌دن خالی قالامسیدر.

ایکنجیسی، اصلاحات هر شیدن اول پاره‌یه محتاجدر. غوائل دائمه‌نك نتایج طبیعیه‌سندن اولدیغی اوزره خزینهٔ دولتك دائما حال مضایقه‌ده بولنمسی وتزیید تکالیفه ایسه اهالیمزك استطاعت مالیه‌سی مساعد اولمامسیدر.

اوچنجیسی، بوایکی مانعهٔ اساسیه‌نك غیر قابل انکار

اولان موجودیتیله برابر هیچ اولمازسه دور مشروطیتده ویمکن اوله‌جغنی ظن ایتدیکمز بر درجه ونسبتده اولسون اصلاحاتدن محرومیتمز یالکز حکومتك دکیل ، حکومتله برابر عموم افراد امتك وجمله‌مزك وکیللری اولان مبعوثلرك اثر اهمالی ، یعنی بلا استثنا هپمزه عائد بر قصور اولدیغنی انکاره امکان یوقدر .

مع مافیه محتاج اولدیغمز ترقیات مادیه ومعنویه‌یی تمامیله وسرعتله حصوله کتیرمك ایچون مقتضی اصلاحات یالکز تعیین اشکالی حکومته ومجلس مبعوثانه تعلق ایدن اصلاحات اداریه‌دن عبارت اولمادیغی دخی شیمدیدن بیلملی واعتراف ایتملی‌یزکه ایلریده یالکز اصلاحات اداریه بزم امراض مزمنه‌مزی تداوی‌یه کافی اولمادیغنی کوره‌رك انکسار خیال اضطرابنه کرفتار اولمایلم . یالکز اداره‌مز دکیل ، اخلاق وعاداتمزدن عائله حیاتنه ، چوجق تربیه‌سنه ، طرزمعیشتمزه قدر هر حالمز اصلاحه محتاجدر .

اصلاحات اداریه ، هر محلك ترقیات وتکملاتنه ممانعت ایدن احوال واسبابی ازاله وهر حالده قوانین موضوعه‌نك تمامی' جریانیله هرکسك متساویاً مظهر عدالت وبالجمله حرکات مشروعه‌سنده نائل سهولت اولمسی دیمکدر . بو مقاصداساسیه‌یی هردرلو تأثیرات شخصیه‌دن بری' اوله‌رق بر اطراد مثمرله تأمین ایده‌جك شی احتیاجه وقابلیات محلیه‌یه موافق قوانین ونظامات اولوب قوانین ونظاماتك تمامیله حکمران اوله بیلمسی ایسه بونلری اجرا ایده‌جك منصوب ومنتخب بالجمله وسائطك دقت واهتمامیله برابر اهالینك دخی هر حالده معاونات خالصانه

ووطن پرورانه‌سنه محتاجدر . مثلا بر قاتلی آرایوب بولمق قوۀ ضابطه‌نك ، بونك جنایتی موقع ثبوته ایصال ایتمك مأمورین عدلیه‌نك ، تعیین جزاسی دخی قانونك وظیفه‌سیدر . فعل قتلك وقوعنی کورن اهالی ، شهادتدن امتناع وقاتلی اخفا ایدرلرسه حقوق شخصیه وعمومیه‌نك ضیاعندن دولایی کیمی مؤاخذه ایده‌جکز ؟

اهالی کندی عهده‌سنه ترتب ایدن وظائفی ایفا ایتمدکجه وظائف حکومت تمامیله ایفا ایدیله‌مز . دوائر بلدیه حاکمیت ملیه اساسلرینك اڭ طاشلرندن بری مثابه‌سنده‌در . بونك اعضاسی ، رئیسی کاملاً اهالیٔ محلیه طرفندن منتخب وشو اعتبارله اهالینك اڭ زیاده حسن ظن واعتمادینه مظهر ذوات ممتازه‌دن معدوددرلر . بناءً علیه اهالی شهر وقصبه‌لر ایچون آرزو ایتدکاری انتظامات وترقیاتی بو ذوات منتخبه‌نك اقدام وهمتندن بکلیه‌جکلرینه کوره مملکتك ومنافع عمومیه‌نك مقدراتنه تعلق ایدن واجراسی دردست اولان بلدی انتخاباتنك نتیجه‌سی وهیئت جدیده ایله اهالیٔ محلیه‌نك ، هرجهتله تنظیف وتنظیمه محتاج برحالده بولنان بیروت شهرینك اصلاحنده فعلاً کوسته‌ره‌جکلری آثار غیرت وحمیت اصلاحات یولنده ابراز اولنان تمنیاتك درجۀ جدیتی تعیینه کافی بر مقیاس تشکیل ایده‌جکندن هر صنف وجوه مملکتله مطبوعاتمز شو نتیجه‌یی شیمدیدن نظر دقته آلوب خاطر وکوکله باقیه‌رق مطلقا اوصاف لازمه‌یی تماماً حائز ذوات انتخابنه پك زیاده دقت ایتملرینی اهالی‌یه دائما توصیه ایده‌جکلرینی امید ایده‌رم .

بالعموم مأمورین واهالیٔ ولایتله مطبوعاته خیر خواهانه

توصیه ایتمکه لزوم کوردیکم شیلری ایلک مأموریتمده صورت
مفصله‌ده سویله‌دیکم ایچون تکرارینه حاجت یوقدر . ولایتمزك
تزیید اسباب عمران وانتظامنه متعلق هردرلو تدابیر وتشبثاته
بالجمله اهالئ ولایتك هر صورتله معاونات وطن پرورانه‌دن
کری طورمیه جقلرینه اولان امید مخصوصم دائما برکالدر
مملکتمز ایچون موجب خیر اولان کافهٔ تشبثاتده —
حق جمله‌مزی مظهر توفیقات بیورسون .